

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Riku Honkasalo

MUUTTUVAT KUNNAT KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJINÄ

Nykytilanne ja avoin tulevaisuus
Tilannekatsaus – Tammikuu 2013

© Opetushallitus ja tekijät

Muistiot 2013:1

ISBN 978-952-13-5388-8 (pdf)

ISSN-L 1798-8896

ISSN 1798-890X (verkkojulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy/Timo Päivärinta/PSWFolders Oy

www.oph.fi/julkaisut

SISÄLTÖ

1	Johdanto.....	9
1.1	Tilannekatsauksen lähtökohdat	9
1.2	Kuntauudistus	10
1.3	Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisen valtakunnallisia tunnuslukuja sekä keskiarvoja	12
1.4	Suuralueiden tarkastelusta ja luonnehdinnoista.....	13
1.5	Tilannekatsauksen aineistot	14
2	Suuralueet sekä niiden peruskoulu- ja lukioverkko	16
3	Nykykuntien peruskoulu- ja lukioverkko	24
3.1	Nykykuntien peruskouluverkot	24
3.2	Nykykuntien lukioverkot.....	27
3.3	Viimeisimpien kuntaliitosalueiden peruskoulu- ja lukioverkko	28
4	Uusimaa	29
4.1	Pääkaupunkiseutu	29
4.2	Hyvinkää-Riihimäki	30
4.3	Mäntsälä	31
4.4	Keski-Uusimaa	32
4.5	Kirkkonummi	33
4.6	Lohja.....	34
4.7	Vihti-Karkkila	35
4.8	Itä-Uusimaa	36
4.9	Raasepori.....	37
5	Kymenlaakso.....	39
5.1	Kotka-Hamina	39
5.2	Kouvola	40
6	Kanta-Häme	42
6.1	Forssa	42
6.2	Hämeenlinna.....	43
7	Päijät-Häme.....	44
7.1	Heinola.....	44
7.2	Lahti.....	45
8	Varsinais-Suomi.....	47
8.1	Loimaa	47
8.2	Salo.....	48
8.3	Turku	49
8.4	Turunmaa	50
8.5	Uusikaupunki.....	51
9	Satakunta	53
9.1	Huittinen	53
9.2	Kankaanpää	53
9.3	Pori	55
9.4	Pyhäjärvi.....	56
9.5	Rauma	57

10	Pirkanmaa.....	59
	10.1 Ala-Pirkanmaa.....	59
	10.2 Luoteis-Pirkanmaa	60
	10.3 Sastamala.....	61
	10.4 Tampere	61
	10.5 Ylä-Pirkanmaa.....	63
11	Keski-Suomi	64
	11.1 Jyväskylä	64
	11.2 Jämsä	65
	11.3 Saarijärvi.....	66
	11.4 Äänekoski.....	68
12	Etelä-Karjala.....	69
	12.1 Saimaankaupunki	69
13	Etelä-Savo	71
	13.1 Mikkeli.....	71
	13.2 Savonlinna.....	72
	13.3 Varkaus-Pieksämäki.....	73
14	Etelä-Pohjanmaa.....	75
	14.1 Ala-Pohjanmaa	75
	14.2 Järviseu tu	76
	14.3 Kauhava	77
	14.4 Seinäjoki.....	78
	14.5 Suupohja	79
15	Pohjanmaa – Österbotten.....	80
	15.1 Pietarsaari.....	80
	15.2. Suupohjanranta	81
	15.3 Vaasa	82
16	Keski-Pohjanmaa.....	83
	16.1 Kokkola	83
17	Pohjois-Savo	85
	17.1 Kuopio.....	85
	17.2 Ylä-Savo	87
18	Pohjois-Karjala	88
	18.1 Joensuu	88
	18.2 Kitee	89
	18.3 Nurm es-Lieksa	90
19	Kainuu	92
	19.1 Kajaani.....	92
	19.2 Kuhmo.....	93
	19.3 Suomussalmi	94
20	Pohjois-Pohjanmaa.....	95
	20.1 Haapasiika.....	95
	20.2 Kuusamo	96
	20.3 Oulu	97
	20.4 Pyhäkala	99
	20.5 Raah e.....	100

21	Lappi.....	101
	21.1 Inari-Utsjoki.....	101
	21.2 Kemijärvi	102
	21.3 Länsi-Pohja	102
	21.4 Rovaniemi	104
	21.5 Sodankylä.....	104
	21.6 Tunturi-Lappi	105
22	Yhteenveto	107
23	Lähteet	110
24	Liitteet.....	112

Esipuhe

Arvoisa lukija,

Suomessa oli vielä 1960-luvun alussa lähes 7000 kansakoulua, mukaan lukien kansalaiskoulut. Nykyisin peruskoulujemme määrä on enää noin 2700, pitäen sisällään myös yläkoulut. Peruskoulujen määrä on viime vuosina vähentynyt keskimäärin noin sadan koulun vuosivauhdilla, tosin eri vuosien välillä on ollut merkittäviäkin eroja. Osaltaan kehitystä on selittänyt peruskouluikäisten vähentynyt määrä, joka on kuitenkin lähivuosina taantumassa uuteen nousuun. Perusopetuksen ohella etenkin viimeisen vuosikymmenen aikana on ollut havaittavissa tiivistymistä myös lukiokoulutuksen sekä ammatillisen koulutuksen järjestämisessä.

Opetushallituksesta annettu laki (25.1.1991/182) sekä Opetushallituksen strategia määrittävät, että keskusviraston yhtenä tehtävänä on koulutuksen järjestämisen seuraaminen. Maamme kuntarakenteen ollessa voimakkaassa muutostilassa on Opetushallitus voimistanut tätä seurantatehtäväänsä. Tämä julkaisu on jatkoa toukokuussa 2012 julkaistulle Opetushallituksen tilannekatsaukselle ”Koulutuksen järjestäminen kohti 2020-lukua”. Nyt käsillä olevassa julkaisussa koulutuksen järjestämisen analysointi viedään yksityiskohtaisemmin alueelliselle ja kuntakohtaiselle tasolle.

Opetushallituksen julkaisemat tilannekatsaukset ovat luonteeltaan tiiviitä kirjallisuuskatsauksia, joihin on koottu aihepiiriin liittyvää tutkimus-, tilasto- ja indikaattoritietoa. Tässä tilannekatsauksessa pääpaino on useista eri lähteistä koostettujen, koulutuksen järjestämistä kuvaavien tilastotietojen esittämisessä ja analysoimisessa.

Tilannekatsaus toteuttaakin osaltaan Opetushallituksen strategian mukaista ajattelua, jossa olemassa olevaa tietoa kootaan yhteen, jalostetaan ja tarjotaan päätöksentekijöille sekä erilaisille intressiryhmille helposti hyödynnettävässä muodossa. Tavoitteena on näin vahvistaa tietoperustaisuutta koulutuksen seurannassa, kehittämisessä ja päätöksenteossa. Tämän tilannekatsauksen erityisenä kohderyhmänä ovat vuoden 2013 alussa luottamustoimensa aloittaneet kunnalliset päätöksentekijät.

Tilannekatsauksen on toteuttanut Opetushallituksen erityisasiantuntija Riku Honkasalo. Julkaisun tilasto-osan muodostamiseen on osallistunut myös yliopistoharjoittelija Niina Parviainen.

Antoisia lukuhetkiä toivottaen,

Helsingissä 7.1.2013

*Petri Pohjonen
Ylijohtaja
Opetushallitus*

1 Johdanto

1.1 Tilannekatsauksen lähtökohdat

Maamme kuntien määrä vähentyy lähitulevaisuudessa huomattavasti nykyisestä. Kuntarakenteen muutokset tulevat heijastumaan monella tavalla koulutuksen järjestämisen edellytyksiin ja oppilaitosverkoston kehitykseen. Koulutuspoliittisen päätöksen teon kannalta on perusteltua, että kuntarakenteen mahdollisten muutosten vaikutuksia koulutuksen järjestämiseen tarkastellaan tietoperusteisesti jo parhaillaan käsillä olevassa vaiheessa, jossa kunta- ja palvelurakenneuudistus on siirtymässä kansallisista linjauksista kohti paikallisia ratkaisuja.

Tämän tilannekatsauksen keskeinen tarkoitus on muodostaa kokonaiskäsitys siitä, missä tilassa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäminen – kuntien eräs keskeisin tehtäväalue – lähtee kohti kuntauudistusta.

Tilannekatsauksessa tarkastellaan oppilas- ja opiskelijamäärien sekä oppilaitosverkoston nykytilannetta perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa sekä kunta- että suuraluetaasolla. Tarkastelussa käytetyt suuralueet perustuvat valtiovarainministeriön asettaman Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän helmikuussa 2012 tekemiin esityksiin tulevista kuntajakoselvitysalueista. Nämä esitykset liittyvät pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman mukaisesti vuosina 2014–2017 toteutettavaan valtakunnalliseen kunta- ja palvelurakenneuudistukseen (ks. 1.2).

Suuralueiden osalta myös ennakoitaan edellä mainittujen muuttujien suhteen lähitulevaisuuden kehitystä. Lähtökohtana on kolme skenaarioluonteista kehityskulkua eli ”luonnehdintaa”, joiden perusteella suuralueiden oppilaitosverkon arvioidaan joko vahvistuvan, säilyvän ennallaan tai todennäköisesti tiivistyvän nykytilanteesta. Tämän mukaisesti suuralueita luonnehditaan kehittyviksi, säilyttäviksi tai tiivistymisherkiksi.

Tilannekatsauksessa tehty tarkastelu rajautuu kuntien sekä kuntayhtymien järjestämään perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Ammatillinen koulutus on rajattu tarkastelusta pois, koska viime vuosien aikana toteutettu ammattiopistostrategia sekä PARAS-lakiin kirjattu 50 000 asukkaan minimiväestöpohjavaatimus ovat viime vuosina jo merkittäväällä tavalla uudistaneet ammatillisen koulutuksen järjestäjäkentän (ks. Honkasalo & Nyysölä 2012).

Peruskoulu- ja lukioverkkoa paikallisesti määrittävät olosuhteet – kuten esimerkiksi kyseistä koulutusta järjestävän kunnan taloudellinen tilanne, kunnan asukastiheys ja maantieteelliset etäisyydet, koulurakennusten kunto tai muut vastaavat tekijät – eivät käy tästä tarkastelusta ilmi. Viime kädessä paikallista peruskoulu- ja lukioverkkoa koskevat syvemmät analyysit on tarkoituksenmukaisinta tehdä paikallisella tasolla – jossa myös päätökset koulutuksen järjestämisestä käytännössä tehdään!

Tilannekatsauksessa suuralueiden käsittelyn yhteydessä esitetyt peruskoulu- ja lukioverkkoja koskevat luonnehdinnat eivät ole Opetushallituksen linjauksia saati suosituksia siitä, miten peruskoulu- tai lukioverkkoja tulisi kullakin suuralueella tai yksittäisessä kunnassa kehittää. Tilannekatsaus on laadittu päätöksentekijöiden ja muiden aihepiiristä kiinnostuneiden tueksi siitä, miten koulutuksen järjestämisen eräät tunnusluvut kullakin

suuralueella ja nykykunnissa suhteutuvat toisaalta suuralueen kuntien välillä ja toisaalta verrattuna vastaaviin valtakunnallisiin keskiarvoihin.

1.2 Kuntauudistus

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa asetettiin kesäkuussa 2011 erääksi keskeiseksi hallituskauden tavoitteeksi maamme kuntamäärän väheneminen. Tältä pohjalta valtiovarainministeriön asettama Kunnallishallinnon rakennetyöryhmä julkisti helmikuussa 2012 esityksensä vuoteen 2015 mennessä toteutettavasta valtakunnallisesta kuntauudistuksesta. Työryhmä esitti alueellisen tarkastelun perusteella Manner-Suomeen 64:ää kuntajakoselvitysalueutta uusien kuntien muodostamiseksi, ja useimpiin selvitys-alueisiin esitettiin myös toissijaisia vaihtoehtoja (VM 2012a). Selvitysalueiden toteutuessa sellaisenaan myös uusina kuntina esitys tarkoittaisi 66 kunnan rakennetta.

Kuntien kevään 2012 kuluessa antamien lausuntojen sekä aiheeseen liittyneen voimakkaan julkisen keskustelun myötä hallitus linjasi 5.6.2012 kuntauudistuksen tulevaa toteutusta. Uudistuksen päämääränä on edelleen muodostaa mahdollisimman vahvoja peruskuntia, mutta kuntien tulevasta lukumäärästä ei enää esitetä valtakunnallisia tavoitteita. Tulevaisuuden vahvalla peruskunnalla on kuitenkin oltava kyky toimia eheän ja vahvan palveluorganisaation vastuuorganisaationa. (VN 2012.)

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä hyväksyi 27.6.2012 kuntarakenteen kuntauudistusta ohjaavat kriteerit, jotka koskevat kunnan väestöpohjaa (vähintään 20 000 asukasta), työpaikkaomavaraisuutta (vähintään 80 prosenttia), työssäkäynti- ja yhdyskuntarakennetta sekä kuntataloutta. Yksi kriteereistä on perusopetuksen laadukkaan ja yhdenvertaisen järjestämisen edellyttämä vähintään noin 50 lapsen ikäluokkakoko. Jo yksikin kuntaliitostarvetta osoittavan kriteerin täyttyminen osoittaa kunnan liitostarpeen. Kunta ei kuitenkaan voi jättäytyä kuntajakoselvityksen ulkopuolelle, vaikkei yksikään pääkriteeri osoita selvitystarvetta, mikäli alueella ei muutoin ole saavutettavissa toiminnallista kokonaisuutta. (VM 2012b.)

Kriteerien pohjalta kunnat voivat käynnistää tarvittavat selvitykset sekä muodostaa uudet kunnat. Kriteerit toimivat pohjana hallituksen valmistelemalle rakennelaille, jonka on tarkoitus tulla voimaan viimeistään 1.5.2013 (VM 2012b). Rakennelaki korvaa aiemman, vuonna 2007 säädetyin lain kunta- ja palvelurakennemuutuksesta (ns. PARAS-laki).

Kuntauudistus on kokonaisuus, jonka keskeisiä elementtejä ovat kuntarakennelaki, kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistus, kuntalain kokonaisuudistus, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, pääkaupunkiseudun ja sen kehyskuntien mahdollinen metropoliratkaisu ja kuntien tehtävien yleinen arviointi.

Hallitus tulee kannustamaan kuntia tekemään tarvittavat muutokset suuntaamalla kunnille yhdistymisavustuksia. Avun saamisen perusteena on yhdistymispäätöksen tekeminen 1.4.2014 mennessä. Yhdistymisten tulee tapahtua kaikissa tapauksissa viimeistään vuoden 2017 alusta. Valtio varautuu myös avustamaan kuntajakoselvityksiä. Kunnille, jotka eivät täytä tulevan rakennelain kriteereitä tai eivät ole tehneet tarvittavia päätöksiä huhtikuuhun 2014 mennessä, varaudutaan asettamaan valtion erityisselvittäjät. Hallitus arvioi kuntauudistuksen etenemistä vuoden 2013 lopussa. (VN 2012.)

Tässä tilannekatsauksessa analysoidaan koulutuksen järjestämisen näkökulmasta edellä mainitun Kunnallishallinnon rakenne -työryhmän ensisijaisesti hahmottamia selvitysalueita, jotka on katsottu esimerkiksi nykyistä seutukuntajakoa tai muita olemassa olevia alueellisia jakoja tarkoituksenmukaisemmiksi tällaiselle analysoinnille. Työryhmän esittämät selvitysalueet muodostaisivat uusina kuntina lähes poikkeuksetta hallituksen kesäkuussa 2012 julkistamien kuntauudistuskriteerien (VM 2012b) mukaisia vahvoja peruskuntia.

Epäselvyyksien välttämiseksi tilannekatsauksessa puhutaan selvitysalueiden tai suurkuntien sijaan ”suuralueista”, koska selvitysalueet eivät – ainakaan sellaisinaan – näyttäisi olevan toteutumassa VM:n työryhmän esitysten mukaisesti. Opetushallituksen toimivaltaan tai intresseihin ei myöskään kuulu arvioida sitä, miten kuntajaotus lähitulevaisuudessa saati myöhemminkään tulee maassamme muuttumaan.

Kuntien VM:n työryhmän esityksistä antama lausuntopalaute osoitti, että selvä enemmistö kunnista (85 %) näkee jonkinlaisen kunta- ja palvelurakenteeseen liittyvän uudistuksen tarpeellisenä. Noin puolella kunnista on valmiutta kuntajaon muutosten selvittämiseen. Näissä kunnissa asuu 70 prosenttia Suomen väestöstä. Virkamiestyöryhmän esityksiä selvitysalueista kannatti sellaisenaan kuitenkin vain noin 90 kuntaa. (VN 2012.)

Koulutuksen järjestäminen kohti 2020-lukua -tilannekatsauksessa (Honkasalo & Nyysölä 2012) esitettiin kuusi vaihtoehtoa sille, miten koulutusta Suomessa voidaan tulevaisuudessa järjestää:

1. nykyinen kuntarakenne ja sitä tukeva aluehallintomalli
2. vuoden 2007 kunta- ja palvelurakenneuudistuslain mukaiset yhteistoiminta-alueet ja minimiväestöpohjavaatimukset myös perusopetuksen ja/tai lukiokoulutuksen järjestämiseen
3. kunnallishallinnon rakenne -työryhmän helmikuussa 2012 esittämät suurkunnat, jotka järjestävät peruspalvelut alueellaan
4. piirimalli, jossa perusopetus järjestetään nykyisten sairaanhoitopiirien¹ tapaan sektoritoimintana erillään muusta kuntien peruspalvelutoiminnasta. Perusopetuspiirejä voisi olla noin 50–70. Ne tehostavat alueiden resurssien käyttöä opetuksessa, hallinnossa, kehittämisessä ja seurannassa sekä vahvistavat ohjauksen kaksisuuntaisuutta
5. maakunnallinen tai seutukunnallinen hallintomalli
6. valtiojärjestäjämalli, jossa valtio ottaa tehtäväkseen koulutuksen järjestämisen harvaanasutuissa ja olosuhteiltaan poikkeuksellisissa kunnissa.

On huomattava, että näistä malleista kaikki paitsi piirimalli ovat jo ainakin jossain määrin käytössä suomalaisessa koulutuksen järjestämisessä. Mallin 2 osalta käytössä on myös muutamia isäntäkuntamalleja niin perusopetuksen kuin lukiokoulutuksenkin järjestämisessä. Nämä yksittäiset tapaukset on tässä tilannekatsauksessa pyritty tuomaan esiin suuralueiden yksityiskohtaisemmassa käsittelyssä. Piirimalli ei ole ollut esillä suomalaisessa koulutuksen järjestämisestä koskevassa tutkimuksessa eikä myöskään julkisessa keskustelussa. Näin ollen tässä tilannekatsauksessakaan ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi käsitellä sitä syvällisemmin.

1 Hallitus on iltakoulussaan kesäkuussa 2012 linjannut, että nykyiset sairaanhoitopiirit lakkautetaan. Tuleva erikoissairaanhoidon järjestämismalli on tätä kirjoitettaessa (tammikuu 2013) kuitenkin edelleen avoimena.

1.3 Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisen valtakunnallisia tunnuslukuja sekä keskiarvoja

Taulukko 1 osoittaa kunnallisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisen keskimääräisiä tunnuslukuja Manner-Suomen nykyisissä 304 kunnassa. Vastaavia tunnuslukuja analysoidaan yksityiskohtaisemmin niin suuralueiden kuin nykyisen kuntienkin kohdalta myöhemmissä luvuissa.

Taulukko 1. Kunnallisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisen valtakunnallisia tunnuslukuja (pl. Ahvenanmaa).

Asukkaita	5 373 693
Kunnallisesti järjestettyjä peruskouluja	2 654
Asukkaita yhtä kunnallisesti järjestettyä peruskoulua kohti	2 024,8
Kunnallisesti järjestetyissä peruskouluissa oppilaita yhteensä	514 233
Asukkaista kunnallisten peruskoulujen oppilaita	9,57 %
Oppilaita yhtä kunnallisesti järjestettyä peruskoulua kohti	193,8
Kunnallisesti järjestettyjä lukioita	358
Asukkaita yhtä kunnallisesti järjestettyä lukiota kohti	15 010,3
16–18-vuotiaita (lukioikäisiä) yhteensä	199 406
16–18-vuotiaita kunnallisesti järjestettyä lukiota kohden	557,0
Lukiolaisia kunnallisesti järjestetyissä lukioissa	91 390
Lukiolaisia yhtä kunnallisesti järjestettyä lukiota kohti	255,3

16–18-vuotiaiden määrän suhteen on huomioitava, että lukiokoulutukseen hakeutuminen vaihtelee eri kuntien ja toisaalta samassa kunnassa myös eri vuosien välillä. Toisaalta osa väestöstä jää myös pelkän peruskoulutuksen varaan, ja tämäkin osuus vaihtelee merkittävästi kuntien välillä. Esimerkiksi vuoden 2010 tietojen perusteella 15 vuotta täyttäneistä luhankalaisista pelkän perusasteen koulutuksen varaan jääneiden kuntalaisten osuus oli 53,6 prosenttia, kun Kauniaisissa vastaava luku oli vain 9,2 prosenttia (Tilastokeskus 2012). Toisaalta tässä tilannekatsauksessa lähteinä käytetyt väestötilastot ja -ennusteet kuitenkin antavat suuntaa siitä, onko kunnassa tai vähintään suuralueella riittävästi väestöpohjaa lukiokoulutuksen järjestämiseen nykyisessä laajuudessaan.

Peruskouluja on kaikkiaan 2 730 (joista Ahvenanmaan maakunnassa 21). Manner-Suomessa on 2 654 kunnan tai kuntayhtymän järjestämää peruskoulua, ja vastaavilla kriteereillä 358 lukiota. Tarkastelussa on siis mukana koko Suomen peruskouluista 97,2 prosenttia ja Manner-Suomen peruskouluista 97,9 prosenttia. Peruskouluista yksityisesti ylläpidettyjä on 43, joista 12 toimii ulkomailla. Lisäksi peruskoulujen kokonaismäärään kuuluu 12 yliopistojen harjoitteluperuskoulua.

Tarkastelussa eivät ole mukana aikuislukiot. Päivälukioita on yhteensä 402, joista tarkastelussa on mukana kunnallisesti järjestetyt 358 lukiota eli 89,1 prosenttia kaikista lukioista. Päivälukioista 29 on yksityisiä, 10 yliopistojen tai valtion ylläpitämiä sekä 5 kansanopistojen lukiolinjoja. Yksityisten lukiodien sijaintipaikkakunnat on esitetty tämän tilannekatsauksen taulukossa 7.

1.4 Suuralueiden tarkastelusta ja luonnehdinnoista

Kunkin suuralueen kohdalla luvuissa 4–21 esitetyissä taulukoissa on vertailtu paitsi suuralueen, myös sen kuntien peruskoulu- ja lukioverkon tiheyttä oppilas- ja opiskelijamääriin nähden. Lisäksi tarkastellaan peruskouluikäisten prosenttiosuutta suuralueen ja sen kuntien asukasmäärästä. Taulukoissa käytetty keltainen taustaväri kertoo, että suuralueen tai sen kunnan peruskoulu- tai lukioverkko on vastaavaa valtakunnallista keskiarvoa harvempi. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtä peruskoulua tai lukiota kohti on keskimääräistä enemmän oppilaita tai opiskelijoita. Valkoinen taustaväri taas osoittaa kyseisen suuralueen tai kunnan peruskoulu- tai lukioverkon olevan vastaavaa valtakunnallista keskiarvoa tiheämpi. Tällöin yhtä peruskoulua tai lukiota kohti on keskimääräistä vähemmän oppilaita tai opiskelijoita.

Suuralueiden yksityiskohtaisen tarkastelun yhteydessä on esitetty kolmeen eri vaihtoehtoon (kehittyvä, säilyttävä, tiivistymisherkkä) perustuva **luonnehdinta** perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisen todennäköisimmästä kehityssuunnasta alueella lähitulevaisuudessa. Luonnehdinta on tehty suuraluekohtaisesti, vaikkakin useissa tapauksissa suuralueen kunnat eroavat toisistaan huomattavasti. Nämä eroavaisuudet on kuitenkin pyritty tuomaan esiin kunkin suuralueen yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä. Luonnehdinnoissa on myös huomioitu perusopetusikäisten osalta ”lapsirikkaus” eli perusopetusikäisten prosenttiosuus suuralueen tai kunnan asukasmäärästä. Tämän lisäksi on huomioitu Tilastokeskuksen tekemän väestöennusteen mukainen suuralueen ja sen kuntien peruskoulu- ja lukioikäisten määrän ennustettu kehitys vuoteen 2025 saakka.

Luonnehdintojen viitekehyksenä on käytetty taulukossa 2 esitettyjä muuttujia. Tiivistymisherkiksi luonnehdittujen suuralueiden kriteeriksi on määriteltä taulukossa 1 esitettyjen valtakunnallisten keskiarvojen alittaminen, mikä käytännössä siis tarkoittaa nykyistä valtakunnallista keskiarvoa tiheämpää peruskoulu- ja lukioverkkoa. Säilyttävien ja kehittyvien suuralueiden osalta taulukossa esitetyt raja-arvot ovat lähinnä suuntaa antavia. Kehittyväksi ei esimerkiksi ole voitu arvioida selvästi väestöään menettäviä tai runsaasti yhden peruskoulun kuntia sisältäviä suuralueita.

Taulukko 2. Peruskoulu- ja lukioverkon luonnehdinnan kehysarvot.

SUURALUEET	Koululaisia/peruskoulu	16–18-vuotiaita/lukio
Kehittyvä	Yli 250	Yli 1 000
Säilyttävä	200–250	550–1 000
Tiivistymisherkkä	alle 200	Alle 550

Kehittyviä suuralueita luonnehtii poikkeuksetta voimakas väestönkasvu, jolloin perusopetuksen ja yleensä myös lukiokoulutuksen kysyntä on selvässä kasvussa. Oppilas- ja opiskelijamäärien ennustetun kasvun vuoksi todennäköistä onkin uusien peruskoulujen ja monesti myös uusien lukioiden perustaminen, tai vähintään nykyisten oppilaitosyksiköiden laajentaminen lähitulevaisuudessa.

Säilyttävät ovat suuralueita, joissa peruskoulu- ja lukioverkot säilynevät nykytasolla tai ainakin lähellä sitä. Alueella saatetaan perustaa myös uusia oppilaitoksia, mutta samaan aikaan peruskouluja ja lukioita saatetaan myös lakkauttaa tai yhdistää isompiin hallinnollisiin yksiköihin. Säilyttävien joukossa on suuralueita, joissa oppilas- ja/tai opiskelijamäärät ovat maltillisessa kasvussa, mutta ne voivat olla myös lievässä laskussa.

Tiivistymisherkät ovat suuralueita, joiden peruskoulu- ja lukioverkot todennäköisesti tulevat tiivistymään nykyisestä. Tällaisten suuralueiden kuntien peruskoulu- ja/tai lukioverkkojen tiheydet voivat kuitenkin vaihdella keskenään huomattavasti. Jotkut alueen kunnista saattavat olla jopa luokiteltavissa kehittyviksi tai ainakin säilyttäviksi, mutta toisissa kunnissa peruskoulu- ja monesti myös lukioverkon tiivistyminen on todennäköistä. Suuralueella joudutaankin tasapainoilemaan optimaalisen peruskoulu- ja lukioverkon aikaansaamiseksi, etenkin jos tarkoitus on tulevaisuudessa muodostaa suuralueesta tai ainakin joistain sen kunnista nykyistä suurempi kuntakokonaisuus.

Suuralueiden peruskoulu- ja lukioverkkojen luonnehdinnat on tehty valtakunnallisesta näkökulmasta. Näin ollen niissä ei ole voitu huomioida paikallisten – useimmiten ratkaisevien – tekijöiden merkitystä paikallisten peruskoulu- ja lukioverkkojen muotoutumiseen. Esimerkiksi samassa kunnassa voi olla kaksi peruskoulua, joista toinen on suuri ja toinen hyvin pieni. Tällöin kouluverkon tiheys voi olla valtakunnallista keskitasoa, mutta paikallinen muutospaine kouluverkon tiivistämiseen voi silti olla suuri. Kouluratkaisut ovat lähes poikkeuksetta tunteita nostattavia päätösprosesseja, ja kukin kouluratkaisu onkin yksilöllinen kokonaisuutensa.

1.5 Tilannekatsauksen aineistot

Tilannekatsauksessa on esitetty valtakunnallisesti uusimmat käytettävissä olevat tiedot peruskoulujen ja lukioden määristä sekä niiden oppilas- ja opiskelijamääristä. Samassa yhteydessä on esitetty myös valtakunnalliset keskiarvot oppilas- ja opiskelijamääristä yhtä peruskoulua tai lukiota kohti sekä peruskoululaisten prosenttiosuudet suuralueen ja sen kuntien asukasmääristä.

Lukiokoulutusta tarkasteltaessa on huomioitava vapaa, kuntarajat ylittävä opintoihin hakeutumisoikeus. Monet pienen alueellisen väestöpohjan lukiot ovatkin erikoistumalla ja profiloitumalla onnistuneet houkuttelemaan opiskelijoita myös sijaintikuntansa ja -suuralueensa ulkopuolelta. Lisäksi lukiokoulutuksen uudet järjestämismallit (ks. Honkasalo & Nyssölä 2012) ovat todennäköisesti vähentäneet ainakin jossain tapauksissa paineita lukioverkon tiivistymiseen.

Maamme peruskoulut ja lukiot on tilannekatsauksessa esitetty Opetushallituksen oppilastietojärjestelmän (OPTI 2012) tammikuun 2012 tilanteen mukaisesti. Väestötiedot on ilmoitettu Väestörekisterikeskuksen 31.12.2011 päivätyn tilanteen mukaisesti (VRK 2011). Peruskoulujen oppilasmäärät ja lukioden opiskelijamäärät on ilmoitettu Opetushallituksen rahoitusperustetietojen mukaisesti (OPH 2011). Luvuissa 4–21 tehtävissä suuralueiden ja niiden kuntien yksityiskohtaisessa tarkastelussa on myös analysoitu Tilastokeskuksen tekemän valtakunnallisen väestöennusteen (Tilastokeskus 2009) mukaisesti perusopetusikäisten (7–15-vuotiaat) ja lukioikäisten (16–18-vuotiaat) määrien kehittymistä nykyisissä 304 Manner-Suomen kunnassa aikavälillä 2011–2025².

Tilastotiedoissa saattaa joidenkin kuntien kohdalla esiintyä sittemmin jo lakkautettuja tai yhdistettyjä kouluja sekä oppilaitoksia. Yksityiskohtaisen analysoinnin yhteydessä on

2 Tilastokeskus julkisti 28.9.2012 uuden väestöennusteen, joka ei kuitenkaan ehtinyt tämän tilannekatsauksen lähdemateriaaliksi.

huomioitu oppilaitostietojärjestelmän tiedoissa muutaman kunnan osalta vanhentuneita, lähinnä kuntien peruskoulumääriä osoittavia tietoja. Nämä tiedot on manuaalisesti päivitetty tässä tilannekatsauksessa esitettyihin taulukoihin. Täysin reaaliaikaisia kaikki tilannekatsauksessa esitetyt tiedot eivät siltikään ole.

2 Suuralueet sekä niiden peruskoulu- ja lukioverkko

Tässä tilannekatsauksessa tarkastellaan siis 66 suuralueen peruskoulu- ja lukioverkkojen nykytilaa ja mahdollista lähitulevaisuutta. Muutamille suuralueille on analysoinnin helpottamiseksi annettu osin huomattavan teennäisiäkin ”tekniisiä työnimiä”³, joille (saati muidenkaan suuralueiden nimille) lukijoiden ei tule antaa tarpeetonta paino- tai tunnearvoa. VM:n työryhmäesityksessä muutamille nykykunnille ”tarjottiin” vaihtoehtoisia selvitysalueita, tai ne jaettiin useamman selvitysalueen kesken (esimerkiksi Leppävirran kunta Pohjois-Savossa). Teknisistä syistä nämä kunnat on tässä tilannekatsauksessa sijoitettu kokonaisina johonkin suuralueista. Maakunnittain jaoteltuna suuralueet ovat tällöin seuraavat (taulukko 3):

Taulukko 3. Tilannekatsauksessa tarkasteltavat suuralueet maakunnittain sekä suuralueiden asukasmäärät 31.12.2011 (asukasmäärien lähde: VRK 2011).

UUSIMAA	1 595 432	ETELÄ-KARJALA	132 552
Pääkaupunkiseutu	1 078 343	Saimaankaupunki	132 552
Hyvinkää-Riihimäki	91 751	ETELÄ-SAVO	187 587
Mäntsälä	27 263	Mikkeli	80 427
Keski-Uusimaa	151 543	Varkaus-Pieksämäki	61 896
Kirkkonummi	42 764	Savonlinna	45 264
Lohja	53 529	ETELÄ-POHJANMAA	206 144
Vihti-Karkkila	37 775	Suupohja	38 423
Itä-Uusimaa	74 168	Kauhava	23 461
Raasepori	38 296	Järviseu	15 914
KYMENLAAKSO	181 865	Ala-Pohjanmaa	30 161
Kotka-Hamina	87 275	Seinäjo	98 185
Kouvola	94 590	POHJANMAA	16 523
KANTA-HÄME	129 053	Suupohjanranta	17 916
Forssa	35 120	Pietarsaari	42 997
Hämeenlinna	93 933	Vaasa	106 610
PÄIJÄT-HÄME	202 251	KESKI-POHJANMAA	75 163
Heinola	27 730	Kokkola	75 163
Lahti	174 521	POHJOIS-SAVO	215 141
VARSINAIS-SUOMI	465 147	Kuopio	157 441
Turunmaa	22 689	Ylä-Savo	57 700
Loimaa	29 199	POHJOIS-KARJALA	165 950
Uusikaupunki	29 039	Joensuu	118 050
Salo	64 566	Kitee	19 049
Turku	319 654	Nurmes-Lieksa	28 851
SATAKUNTA	230 835	KAINUU	81 304

3 Esimerkiksi ”Haapasiika” tai ”Pyhäkala”

Kankaanpää	20 481	Kajaani	57 353
Huittinen	21 813	Kuhmo	9 334
Pyhäjärvi	19 912	Suomussalmi	14 617
Pori	120 756	POHJOIS-POHJANMAA	401 741
Rauma	47 873	Kuusamo	24 611
PIRKANMAA	482 103	Oulu	253 013
Ylä-Pirkanmaa	18 305	Raahe	34 651
Tampere	378 137	Pyhäkala	44 041
Luoteis-Pirkanmaa	16 546	Haapasiika	45 425
Ala-Pirkanmaa	43 350	LAPPI	179 512
Sastamala	25 765	Inari-Utsjoki	8 048
KESKI-SUOMI	274 390	Kemijärvi	14 484
Jyväskylä	193 491	Sodankylä	8 806
Jämsä	25 024	Tunturi-Lappi	14 364
Äänekoski	34 831	Rovaniemi	64 889
Saarijärvi	21 044	Länsi-Pohja	68 921

Suuralueiden asukasmäärien keskiarvo on 81 420 asukasta (lähimpänä Mikkeli) ja medianikoko 42 881 asukasta (mediaanissa Kirkkonummi ja Pietarsaari).

Taulukossa 4 on kuvattu suuralueiden väestökehitys ajalla 31.7.2010–31.12.2011. Kuten taulukko osoittaa, vain 26 suuralueella väestömäärä kasvoi tarkasteluajankohtana. Lopuilla 40 suuralueella väestömäärä väheni, suhteellisesti voimakkaimmin Suomussalmen alueella (-3,59 %).

Taulukko 4. Suuralueiden väestökehitys 31.7.2010–31.12.2011 (lähde: VRK 2010 ja 2011).

Suuralue	Väestönkasvu	Kasvuprosentti	Suuralue	Väestönkasvu	Kasvuprosentti
Oulu	4 923	1,98	Äänekoski	-148	-0,42
Pääkaupunkiseutu	20 225	1,91	Länsi-Pohja	-349	-0,50
Vaasa	1 915	1,83	Nurmes-Lieksa	-150	-0,51
Tampere	5 950	1,60	Raahe	-191	-0,55
Tunturi-Lappi	204	1,44	Kajaani	-366	-0,63
Jyväskylä	2 744	1,44	Mikkeli	-514	-0,64
Seinäjoki	1 323	1,37	Inari-Utsjoki	-63	-0,78
Keski-Uusimaa	1 837	1,23	Kouvola	-792	-0,83
Turku	3 834	1,21	Luoteis-Pirkanmaa	-151	-0,90
Salo	755	1,18	Ylä-Savo	-542	-0,93
Joensuu	1 263	1,08	Kauhava	-227	-0,96
Mäntsälä	278	1,03	Huittinen	-221	-1,00
Kirkkonummi	418	0,99	Suupohja	-436	-1,12

Vihti-Karkkila	355	0,95	Savonlinna	-517	-1,13
Lahti	1 404	0,81	Uusikaupunki	-332	-1,13
Hämeenlinna	752	0,81	Haapasiika	-542	-1,18
Kuopio	1 220	0,78	Pyhäjärvi	-238	-1,18
Ala-Pirkanmaa	221	0,51	Raasepori	-496	-1,28
Pyhäkala	224	0,51	Heinola	-363	-1,29
Hyvinkää-Riihimäki	452	0,50	Suupohjanranta	-238	-1,31
Pietarsaari	173	0,40	Ala-Pohjanmaa	-429	-1,40
Lohja	170	0,32	Kuusamo	-385	-1,54
Rauma	41	0,09	Kankaanpää	-350	-1,68
Rovaniemi	15	0,02	Varkaus-Pieksämäki	-1 058	-1,68
Sodankylä	2	0,02	Jämsä	-482	-1,89
Kokkola	11	0,01	Ylä-Pirkanmaa	-383	-2,05
Pori	-82	-0,07	Loimaa	-653	-2,21
Porvoo	-88	-0,12	Kuhmo	-216	-2,26
Kotka-Hamina	-196	-0,22	Järviseu	-385	-2,36
Sastamala	-62	-0,24	Kitee	-462	-2,37
Saimaankaupunki	-369	-0,28	Kemijärvi	-368	-2,48
Forssa	-108	-0,31	Saarijärvi	-628	-2,90
Turunmaa	-89	-0,39	Suomussalmi	-545	-3,59

Nykyisten Manner-Suomen kuntien sijoittuminen suuralueisiin on tässä tilannekatsauksessa esitetty myöhemmin kunkin suuralueen analysoinnin yhteydessä. Taulukossa 5 on esitetty suuralueiden nykyinen kuntien tai kuntayhtymien ylläpitämä peruskoulu- ja lukioverkko.

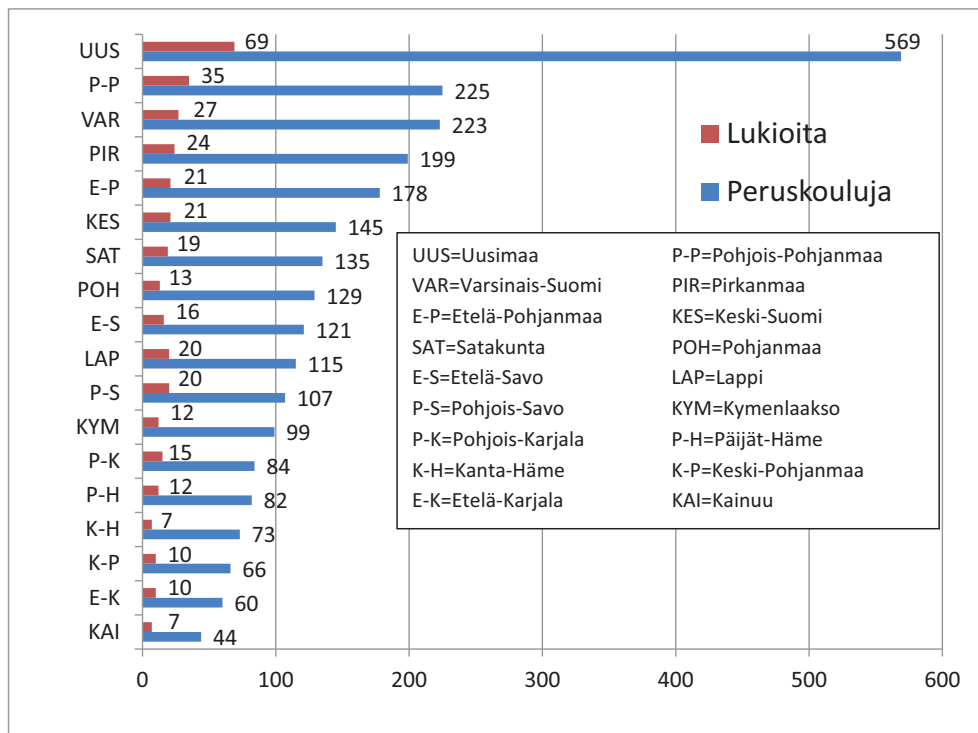
Taulukko 5. Suuralueiden peruskoulu- ja lukioverkko (lähde: OPTI 2012).

	Peruskouluja	Lukioita		Peruskouluja	Lukioita
Kuhmo	5	1	Savonlinna	28	6
Inari-Utsjoki	8	2	Ala-Pirkanmaa	28	3
Sodankylä	8	1	Ala-Pohjanmaa	30	4
Luoteis-Pirkanmaa	11	2	Rovaniemi	30	4
Kitee	11	2	Suupohja	33	4
Kemijärvi	11	3	Ylä-Savo	35	6
Jämsä	12	3	Pyhäkala	36	4
Suomussalmi	12	2	Lohja	37	3
Heinola	13	2	Varkaus-Pieksämäki	39	5
Ylä-Pirkanmaa	13	2	Länsi-Pohja	41	6
Pyhäjärvi	14	2	Pietarsaari	41	4

Nurmes-Lieksa	16	4	Hyvinkää-Riihimäki	42	5
Tunturi-Lappi	17	4	Salo	45	4
Järviseu	18	2	Hämeenlinna	46	6
Huittinen	18	3	Kotka-Hamina	47	4
Saarijärvi	18	3	Haapasaika	47	7
Sastamala	19	3	Kouvola	52	8
Suupohjanranta	19	3	Pori	54	9
Vihti-Karkkila	20	2	Mikkeli	54	5
Uusikaupunki	20	2	Itä-Uusimaa	56	6
Kuusamo	20	3	Joensuu	57	9
Kankaanpää	22	3	Saimaankaupunki	60	10
Kirkkonummi	23	2	Keski-Uusimaa	65	7
Turunmaa	23	3	Kokkola	66	10
Äänekoski	23	4	Vaasa	69	6
Mäntsälä	25	1	Lahti	69	10
Raahe	26	4	Seinäjo	70	7
Raasepori	27	5	Jyväskylä	92	11
Forssa	27	1	Kuopio	72	14
Rauma	27	2	Oulu	96	17
Kauhava	27	4	Turku	107	15
Kajaani	27	4	Tampere	128	14
Loimaa	28	3	Pääkaupunkiseutu	274	38

Yllä olevissa luvuissa ovat mukana kaikki perusopetuksen vuosiluokilla opetusta antavat kouluyksiköt riippumatta vuosiluokkajaoista. Mukana luvuissa ovat ”normaalien alakoulujen” (luokat 1–6) lisäksi siis yhtäläisesti ns. tynkäkoulut (esimerkiksi luokat 1–2), yläkoulut (yleisimmin luokat 7–9) sekä yhtenäiskoulut (luokat 1–9). Luvuissa mukana eivät kuitenkaan ole pelkästään erityisopetusta antavat kouluyksiköt.

Kuten taulukosta 5 voi havainnoida, vaihtelee peruskoulujen määrä (5–274) sekä lukioiden määrä (1–38) suuralueiden välillä huomattavasti. Samoin peruskoulu- ja lukioverkon koon välinen keskinäinen suhde vaihtelee merkittävästikin suuralueiden välillä. Vastaavaa vaihtelua on havaittavissa jo nykyisten maakuntien koulu- ja oppilaitosverkosta. Tämä vaihtelu on osoitettu alla olevassa kuviossa 1.

Kuvio 1. Peruskoulujen ja lukioiden määrät maakunnittain (lähde: OPTI 2012).

Asukasmäärään suhteutettuna eniten kunnallisesti järjestettyjä peruskouluja on suuralueista Tunturi-Lapissa, jossa on yksi koulu 845 asukasta kohti. Tässä tapauksessa asiantilaa selittävät alueen matala väestötiheys ja suuret etäisyydet. Lähimmäksi muista suuralueista pääsee Kauhava, jossa on yksi koulu 869 asukasta kohti. Alle tuhanteen asukkaaseen yhtä koulua kohti pääsevät myös Järviseu (884), Kankaanpää (931), Suupohjanranta (943), Haapasiika (966) ja Turunmaa (986). Alle 2 000 asukkaaseen yhtä koulua kohti yltää 49 suuraluetta. Vastaavasti eniten asukkaita yhtä peruskoulua kohti on suuralueista Pääkaupunkiseudulla (3 936), Turussa (2 987), Tampereella (2 954), Oulussa (2 636) ja Lahdessa (2 529).

Vähiten peruskoululaisia on vuoden 2012 alun tilanteen mukaisesti suuralueista Inari-Utsjoella (697). Alle tuhannen oppilaan jäävät nykyisissä olosuhteissa myös Kuhmo (804) ja Sodankylä (855). Eniten peruskoululaisia on tällä hetkellä Pääkaupunkiseudulla (86 225), sekä Tampereen (34 234) ja Turun (29 408) suuralueilla. Yli 10 000 peruskoululaista on vain 12 suuralueella.

Suhteellisesti vähiten oppilaita yhtä kunnallisesti järjestettyä peruskoulua kohden on Tunturi-Lapissa (75). Alle sadan oppilaan keskiarvoon pääsevät myös Suupohjanranta (85), Inari-Utsjoki (87), Kauhava (93) ja Kankaanpää (97). Kaikkiaan 51 suuralueella luku on vähemmän kuin 200. Eniten oppilaita yhtä peruskoulua kohti on Pääkaupunkiseudulla (315). Seuraavina tulevat Oulu (294) ja Keski-Uusimaa (281).

Vähiten 16–18-vuotiaita on suuralueista Inari-Utsjoella (294). Seuraavina tulevat Kuhmo (325), Sodankylä (363), Tunturi-Lappi (513), Suomussalmi (531) ja Luoteis-Pirkanmaa (601). Kaikkiaan 18 suuralueella on alle tuhat lukioikäistä. Vastaavasti vain neljällä suuralueella on yli 10 000 lukioikäistä. Nämä ovat Pääkaupunkiseutu (36 390), Tampere (13 167), Turku (11 241) ja Oulu (10 116). Tämän jälkeen väli seuraavaan eli Jyväskylään

(7 080) on melko suuri, ja 5 000 lukioikäisen rajankin ylittävät edellä mainittujen lisäksi suuralueista enää vain Keski-Uusimaa (6 708), Lahti (6 671) ja Kuopio (5 816).

Vähiten 16–18-vuotiaita yhtä kunnallisesti järjestettyä lukiota kohti on suuralueista niin ikään Tunturi-Lapissa (128). Seuraavina tulevat Inari-Utsjoki (147), Suupohjanranta (227) ja Kauhava (250). Kaikkiaan 15 alueella luku on alle 300, ja 31 suuralueella on alle 400 lukioikäistä yhtä kunnallisesti järjestettyä lukiota kohti. Eniten 16–18-vuotiaita yhtä lukiota kohti on Forssan suuralueella (1 228). Seuraavina tulevat Mäntsälä (1 218), Keski-Uusimaa (958) ja Pääkaupunkiseutu (958). Pääkaupunkiseudun luku ei ole kuitenkaan vertailukelpoinen muihin alueen suuren yksityisesti järjestettyjen lukiodien määrän vuoksi, joten vertailukelpoisista suuralueista seuraavat ovat Tampere (941) ja Kirkkonummi (877). Pääkaupunkiseutu mukaan lukien kaikkiaan 13 suuraluetta ylittää yli 700:n ja 27 suuraluetta yli 500:n lukioikäisen määrään yhtä kunnallisesti järjestettyä lukiota kohden.

Tammikuun 2012 tilanteen mukaisesti suuralueista pienin opiskelijamäärä yhtä kunnallista lukiota kohti on Tunturi-Lapissa (54). Seuraavina tulevat Inari-Utsjoki (60) ja Kemi-järvi (66). Pitkien etäisyyksien Lapin ulkopuolisista suuralueista alle sadan opiskelijan keskiarvoon yltävät myös Nurmes-Lieksa (89), Kankaanpää (93) ja Saarijärvi (95). Alle 200:n keskiarvoon jää kaikkiaan 37 suuraluetta.

Suurin opiskelijamäärä yhtä kunnallisesti järjestettyä lukiota kohti on suuralueista Forssassa (516), Pääkaupunkiseudulla (503), Raumalla (441), Turussa (402), Tampereella (393) ja Mikkelissä (359). Yli 300:n opiskelijamäärään ylittää 14 suuraluetta.

Mielenkiintoinen tarkastelunäkökulma saadaan niin nykyisten maakuntien kuin tässä tilannekatsauksessa analysoitujen suuralueidenkin välille vertailemalla keskenään peruskoulu- ja lukioverkkojen tiheyttä, eli käytännössä kunnallisten lukiodien määrää verrattuna vastaavan alueen kunnallisesti järjestettyjen peruskoulujen määrään. Näin ollen Manner-Suomessa on keskimäärin 7,41 kunnallista peruskoulua yhtä kunnallista lukiota kohden.

Taulukko 6. Maakuntien ja suuralueiden kunnallisten lukiodien määrät verrattuna peruskoulumääriin (suhdeluku = peruskoulujen määrä yhtä lukiota kohti).

Maakunta	Suhdeluku	Suuralue	Suhdeluku
POHJOIS-SAVO	5,35	Raahe	6,5
POHJOIS-KARJALA	5,6	Kouvola	6,5
LAPPI	5,75	Kokkola	6,6
ETELÄ-KARJALA	6,0	Kuusamo	6,7
KAINUU	6,29	Haapasiika	6,7
KESKI-POHJANMAA	6,6	Kauhava	6,8
POHJOIS-POHJANMAA	6,43	Kajaani	6,8
PÄIJÄT-HÄME	6,83	Länsi-Pohja	6,8
KESKI-SUOMI	6,83	Lahti	6,9
SATAKUNTA	7,11	Pyhäjärvi	7,0
ETELÄ-SAVO	7,56	Turku	7,1

Maakunta	Suhdeluku	Suuralue	Suhdeluku
UUSIMAA	8,25	Pääkaupunkiseutu	7,2
KYMENLAAKSO	8,25	Kankaanpää	7,3
VARSINAIS-SUOMI	8,26	MANNER-SUOMI	7,41
PIRKANMAA	8,3	Ala-Pohjanmaa	7,5
ETELÄ-POHJANMAA	8,48	Rovaniemi	7,5
POHJANMAA	9,92	Turunmaa	7,7
KANTA-HÄME	10,43	Hämeenlinna	7,7
Suuralue	Suhdeluku	Varkaus-Pieksämäki	7,8
Kemijärvi	3,7	Sodankylä	8,0
Inari-Utsjoki	4,0	Suupohja	8,3
Jämsä	4,0	Jyväskylä	8,4
Nurmes-Lieksa	4,3	Hyvinkää-Riihimäki	8,4
Tunturi-Lappi	4,3	Järviseu	9,0
Savonlinna	4,7	Pyhäkala	9,0
Kuhmo	5,0	Tampere	9,1
Kuopio	5,3	Keski-Uusimaa	9,3
Raasepori	5,4	Loimaa	9,3
Luoteis-Pirkanmaa	5,5	Ala-Pirkanmaa	9,3
Kitee	5,5	Itä-Uusimaa	9,3
Oulu	5,6	Vihti-Karkkila	10,0
Äänekoski	5,8	Uusikaupunki	10,0
Ylä-Savo	5,8	Seinäjoki	10,0
Suomussalmi	6,0	Pietarsaari	10,3
Pori	6,0	Mikkeli	10,8
Huittinen	6,0	Salo	11,3
Saarijärvi	6,0	Kirkkonummi	11,5
Saimaankaupunki	6,0	Vaasa	11,5
Sastamala	6,3	Kotka-Hamina	11,75
Suupohjanranta	6,3	Lohja	12,3
Joensuu	6,3	Rauma	13,5
Heinola	6,5	Mäntsälä	25,0
Ylä-Pirkanmaa	6,5	Forssa	27,0

Taulukon 6 mukaisen tarkastelun valossa lukioverkko on siis peruskoulumäärään verrattuna tihein Pohjois-Savossa ja harvin Kanta-Hämeessä. Vastaavasti suuralueista tihein lukioverkko alueen peruskoulumäärään verrattuna on Kemijärvellä ja harvin Forssassa.

Ei-kunnalliset lukiot vaikuttavat sijaintipaikkakunnillaan ja myös alueellisesti lukiokoulutuksen tarjontaan, minkä vuoksi taulukossa 7 on eritelty näiden lukioiden sijaintikunnat (ja -suuralueet).

Taulukko 7. Ei-kunnallisten lukioiden sijaintipaikkakunnat (*=ainoa kyseisen kunnan alueella toimiva lukiokoulutusta tarjoava yksikkö).

Suuralue	Sijaintikunta	Lukioita	Yksityinen	Yliopisto	Valtio	Kansan- opisto
Joensuu	Joensuu	1		1		
Jyväskylä	Hartola*	1				1
Jyväskylä	Jyväskylä	1		1		
Keski-Uusimaa	Nurmijärvi	1	1			
Kotka-Hamina	Kotka	1	1			
Lahti	Lahti	1	1			
Länsi-Pohja	Ylitornio*	1	1			
Oulu	Oulu	2	1	1		
Pori	Pori	1	1			
Pyhäkala	Ylivieska	1				1
Pääkaupunkiseutu	Helsinki	20	15	2	3	
Pääkaupunkiseutu	Vantaa	1	1			
Saimaankaupunki	Lappeenranta	1	1			
Sastamala	Sastamala	1				1
Tampere	Orivesi	1				1
Tampere	Tampere	5	4	1		
Turku	Kaarina	1	1			
Turku	Turku	1		1		
Vaasa	Vaasa	1		1		
Ylä-Savo	Lapinlahti	1				1
Yhteensä		44	28	8	3	5

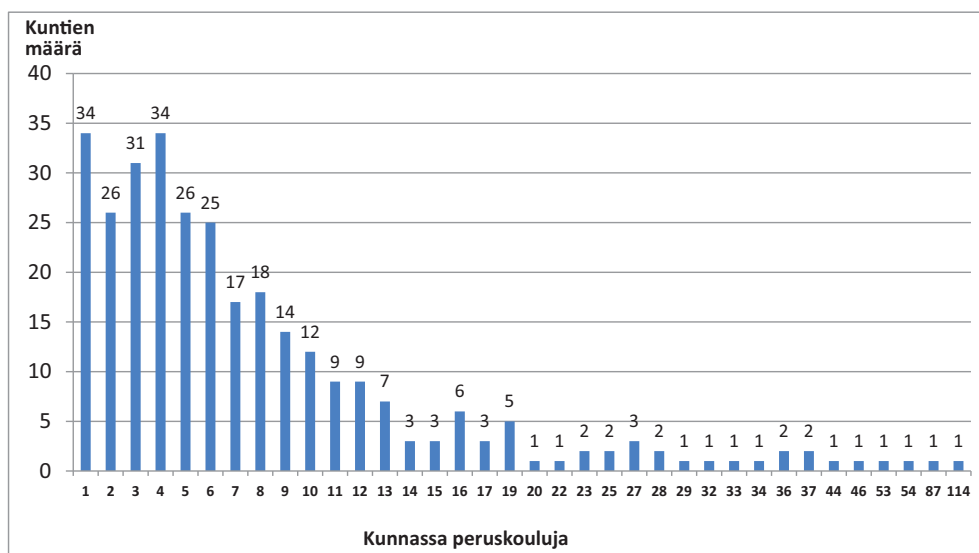
3 Nykykuntien peruskoulu- ja lukioverkko

3.1 Nykykuntien peruskouluverkot

Asukasmäärältään pienimmät vuonna 2013 toimivista kunnista ovat Luhanka (801 asukasta) ja Lestijärvi (849 asukasta). Suurimmat kunnat ovat Helsinki (595 554 asukasta) ja Espoo (252 459 asukasta). Kuntien keskimääräinen asukasluku on 17 678 asukasta (lähimpänä Pirkkala) ja mediaanikoko 6 434 asukasta (mediaanissa Ähtäri ja Tyrnävä).

Neljä kuntaa (Luoto, Korsnäs, Kruunupyö ja Närpiö) eivät järjestä lainkaan suomenkielistä perusopetusta (PatioWeb 2012, ko. kuntien www-sivut). Lisäksi 15 kuntaa ei järjestä perusopetuksen yläluokkien (7–9) opetusta joko lainkaan tai vain osittaisesti⁴. Lisäksi neljässä kunnassa (Kärkölä, Miehikkälä, Soini ja Vimpeli) perusopetus järjestetään naapurikunnan toimesta ns. isäntäkuntamallin mukaisesti (lähde: ko. kuntien www-sivut).

Kunnista 34:ssä toimii vain yksi peruskoulu, ja eniten kunnallisia peruskouluja on Helsingissä (114) sekä Espoossa (87). Peruskoulumäärän jakautuminen kunnittain on esitetty alla olevassa kuviossa 2 (ja siihen liittyvässä taulukossa).

⁴ Nämä kunnat ovat: Hämeenkoski, Inkoo, Kaavi, Karijoki, Kaskinen (ruotsinkieliset), Kustavi, Luhanka, Maalahti (suomenkieliset), Marttila, Myrskylä, Pedersöre (suomenkielisille vain pienryhmä), Pukkila, Pyhäranta, Uusikaarlepyy (suomenkieliset) ja Vöyri (suomenkieliset). Lähde: PatioWeb 2012 ja ko. kuntien www-sivut.

Kunnan peruskoulumäärä	Asukasmäärien keskiarvo	Kunnan peruskoulumäärä	Asukasmäärien keskiarvo
1	2 152	10	17 147
2	2 665	11	20 688
3	3 925	12	20 554
4	4 445	13	17 863
5	5 522	14	23 917
6	8 595	15	18 793
7	9 864	16	24 160
8	9 352	17	28 179
9	11 676	19	29 219

Kuvio 2. Saman peruskoulumäärän kuntien määrät ja saman peruskoulumäärän kuntien keskimääräiset asukasluvut (taulukko).

Asukaslukuun nähden suhteellisesti eniten peruskouluja on Halsuan kunnassa, jossa yhtä koulua kohti on 319 asukasta (kunnassa on neljä peruskoulua⁵). Seuraavina tässä jaottelussa ovat Luhanka⁶ (koulua kohti 401 asukasta, 2 koulua), Utsjoki (431, 3 koulua), Enontekiö (473, 4 koulua), Jämijärvi (501, 4 koulua⁷), Karvia (520, 5 koulua) ja Vöyri (562, 12 koulua). Kaikkiaan 88 kunnassa on vähemmän kuin tuhat asukasta yhtä peruskoulua kohti.

Oppilaiden määrään nähden suhteellisesti eniten peruskouluja on Utsjoella, jossa on vain 32 oppilasta yhtä koulua kohti. Seuraavina tässä jaottelussa ovat Luhanka (34), Enontekiö (37), Karijoki (37) ja Halsua (38). Alle sata oppilasta yhtä koulua kohden on kaikkiaan 71 kunnassa, ja alle 200 oppilasta koulua kohti peräti 229 kunnassa.

Vähiten peruskouluja suhteutettuna peruskouluikäisten määrään on Limingassa, jossa on peräti 816 oppilasta yhtä koulua kohti. Tosin toinen kunnan kahdesta yhtenäiskoulusta on hallinnollinen kokonaisuus, johon kuuluu myös kolme erillään sijaitsevaa sivukoulua⁸. Käytännössä suurin vertailuluku on Outokummussa (634), jota seuraavat Tampere (419), Vantaa (382), Kempele (379) ja Alavieska (371). Vain 20 kuntaa ylittää 300 oppilaan rajan yhtä koulua kohti.

Outokummussa on suhteellisesti vähiten peruskouluja myös asukaslukuun nähden, sillä kaupungissa on yhtä koulua kohti koko väestö eli 7 383 asukasta. Seuraavina tässä jaottelussa ovat Tampere (5 817, 37 koulua), Helsinki (5 224, 114 koulua) ja Turku (4 963, 36 koulua), edellä mainituin huomautuksin Liminka (4 580, 2 koulua) ja Lahti (4 449, 23 koulua). Vain 19 kuntaa ylittää 3 000 asukkaan rajan yhtä peruskoulua kohti.

Taulukossa 9 on vertailtu keskenään saman peruskoulumäärän kuntia. Vertailu on rajattu alle 20 peruskoulun kuntiin, koska tätä suurempia peruskoulumääriä on lähinnä yksit-

5 Tosin Halsualla esi- ja alakoulu toimii jaettuna (luokat 0–1, 2–3 ja 4–6) kolmessa eri koulukiinteistössä ja yläkoulu (luokat 7–9) Halsuan yläasteella, lähde: www.halsua.fi

6 Luhangan Tammijärven koulussa on oppilaita myös Hartolasta, Joutsasta ja Jyväskylältä, lähde: www.luhanka.fi

7 Jämijärven kouluista yhdessä järjestetään opetusta vain luokilla 0–2, ja kahdessa vuosiluokilla 3–6, lähde: www.jamijarvi.fi.

8 Lähde: www.liminka.fi

täisissä suuremmissa kunnissa. Taulukossa on esitetty vihreällä värillä peruskoulumääränsä mukaan luokiteltuina tiheimmän peruskouluverkon omaavat kunnat, ja vastaavasti punaisella värillä kunnat, joissa peruskouluverkko on asukasmäärään nähden harvin.

Taulukko 9. Asukasmäärään nähden tiheimmät ja harvimmat peruskouluverkot kuntien peruskoulumäärien mukaan jaoteltuna.

Kunta	Asukkaita	Kouluja	Asukkaita koulua kohti
Lestijärvi	849	1	849
Outokumpu	7 383	1	7 383
Luhanka	801	2	401
(Liminka)	(9 159)	(2)	(4 580)
Aura	3 984	2	1 992
Utsjoki	1 293	3	431
Nurmes	8 364	3	2 788
Halsua	(1 275)	(4)	(319)
Enontekiö	1 890	4	473
Paimio	10 472	4	2 618
Karvia	2 602	5	520
Muurame	9 442	5	1 888
Tervola	3 387	6	565
Kempele	16 180	6	2 697
Nakkila	5 781	7	826
Imatra	28 479	7	4 068
Sievi	5 286	8	661
Forssa	17 834	8	2 229
Teuva	5 847	9	650
Kerava	34 548	9	3 839
Uusikaarlepyy	7 517	10	752
Raisio	24 565	10	2 457
Kontiolahti	13 990	11	1 272
Kaarina	31 092	11	2 827
Vöyri	6 740	12	562
Järvenpää	38 991	12	3 249
Ilmajoki	11 897	13	915
Ylöjärvi	30 938	13	2 380
Hamina	21 405	14	1 529
Nokia	32 057	14	2 290
Pedersöre	10 933	15	729
Vihti	28 589	15	1 906
Parainen	15 515	16	970
Kangasala	29 881	16	1 868

Mustasaari	18 868	17	1 110
Hyvinkää	45 538	17	2 679
Kauhava	17 278	19	909
Rauma	39 824	19	2 096

Taulukosta voi havaita sen, että hyvinkin erikokoisissa kunnissa voi olla sama peruskoulumäärä. Vastaavasti samankokoisissa kunnissa voi olla hyvinkin erilainen peruskoulumäärä.

3.2 Nykykuntien lukioverkot

Suomessa on vuonna 2013 kaikkiaan 70 kuntaa, jotka eivät järjestä lukiokoulutusta alueellaan. Kyseisistä kunnista pienimmät ovat perusopetuksen tapaan Luhanka ja Lestijärvi, ja suurimmat Liperi (12 292 asukasta) sekä Masku (9 590 asukasta). Lukiottomien kuntien⁹ keskimääräinen asukasluku on 3 000,3 asukasta.

Lukiottomissa kunnissa asuu 4,1 prosenttia koko maan 16–18-vuotiaista (8 170/199 406). Kyseisistä kunnista 16–18-vuotiaiden suhteellinen osuus kunnan asukasluvusta on pienin Kustavissa (2,14 %) ja Hailuodossa (2,2 %), sekä suurin Luodossa (6,26 %) ja Pyhännällä (5,54 %).

Yhden kunnallisen lukion kuntia on 191¹⁰ eli selkeä enemmistö maamme kunnista. Kahden lukion kuntia on 20, kolmen lukion kuntia 7, neljän lukion kuntia 4, ja 5–7 lukion kuntia kutakin kaksi. Eniten kunnallisia lukioita on Helsingissä (16), Espoossa (12), Oulussa (11) ja Turussa (8).

Vähiten asukkaita yhtä kunnallista lukiota kohti on Savukoskella (1 156 asukasta, yksi lukio) sekä Utsjoella (1 293 asukasta, yksi lukio). Eniten asukkaita yhtä lukiota kohti on Raumalla (39 824 asukasta, yksi lukio) sekä Järvenpäässä (38 991 asukasta, yksi lukio), joista kummassakaan ei toimi myöskään yksityisesti järjestettyä lukiota.

Vähiten 16–18-vuotiaita yhtä kunnallista lukiota kohti on Utsjoella (23) ja Savukoskella (43). Alle sata lukioikäistä on 15 lukiollisessa ja 43 lukiottomassa kunnassa. Eniten 16–18-vuotiaita yhtä lukiota kohti on Järvenpäässä (1 709), Kajaanissa (1 578) ja Raumalla (1 421). Yli tuhanteen 16–18-vuotiaaseen yhtä lukiota kohti yltää kaikkiaan 16 nykykuntaa.

9 Vertailussa lukiottomiksi kunniksi on katsottu myös Ylitornio ja Hartola, joiden alueella järjestetään lukiokoulutusta vain yksityisen koulutuksen järjestäjän toimesta.

10 Yhden lukion kunniksi on laskettu myös Vimpeli ja Honkajoki, joissa lukiokoulutuksen järjestää ns. isäntäkuntamallin mukaisesti naapurikunta (Alajärvi ja Kankaanpää).

3.3 Viimeisimpien kuntaliitosalueiden peruskoulu- ja lukioverkko

Vuoden 2013 alussa eli uuden valtuustokauden alettua Suomessa toteutui 10 kuntien yhdistymistä, minkä jälkeen Manner-Suomen kuntien lukumäärä on 304. Vuoden 2013 alusta lakkautetut tai yhdistetyt kunnat on tässä tilannekatsauksessa jo sisällytetty laajentuneisiin tai kokonaan uusiin kuntiin. Ahvenanmaan maakunnan 16 kuntaa mukaan lukien Suomen kuntien kokonaismäärä on tällöin 320 (Kunnat.net 2012). Vuoden 2013 alussa tapahtuneista liitoksista neljä oli niin sanottuja monikuntaliitoksia. Liitosten vaikutukset kohteena olevien kuntien peruskoulu- ja lukioverkostoihin käyvät ilmi alla olevasta taulukosta 8:

Taulukko 8. Vuoden 2013 alusta lakkautettujen sekä laajentuneiden kuntien peruskoulu- ja lukioverkko.

Lakkautettu kunta	Peruskouluja/ lukioita	Kunta johon liittyi	Yhteensä peruskouluja/ lukioita
Töysä	5/0	Alavus	13/1
Kesälahti	2/0	Kitee	6/1
Kiikoinen	1/0	Sastamala	19/3
Nilsjä	3/1	Kuopio	37/7
Karjalohja	1/0	Lohja	34/3
Nummi-Pusula	6/1	Lohja	
Vihanti	4/1	Raahe	17/2
Vähäkyrö	5/0	Vaasa	25/2
Ristiina	3/1	Mikkeli	28/2
Suomenniemi	1/0	Mikkeli	
Haukipudas	9/1	Oulu	54/11
Kiiminki	6/1	Oulu	
Oulunsalo	4/1	Oulu	
Yli-Ii	3/0	Oulu	
Kerimäki	5/1	Savonlinna	19/4
Punkaharju	4/1	Savonlinna	

4 Uusimaa

4.1 Pääkaupunkiseutu

Tarkastelussa Pääkaupunkiseudun suuralueen muodostavat Helsingin, Espoon, Kauniainen ja Vantaan kaupungit sekä Sipoon kunta. Kaikki alueen kunnat ovat kaksikielisiä suomenkielisten ollessa kaikissa enemmistönä. Kaikissa alueen kunnissa väestön määrä on kasvanut merkittävästi, ja tämä kasvu jatkuu myös tulevaisuudessa. Taulukon 4 mukaisena tarkasteluaikana suuralueen väkiluku kasvoi 20 225 henkilöllä eli 1,91 prosenttia.

Taulukko 10. Pääkaupunkiseudun suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Pääkaupunkiseutu	1 078 343	274	315	8,00	38	958
Espoo	252 459	87	295	10,17	12	814
Helsinki	595 554	114	320	6,13	16	1 116
Kauniainen	8 791	4	324	14,72	2	230
Sipoo	18 526	16	156	13,46	2	281
Vantaa	203 013	53	382	9,97	6	1 292
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat selvästi valtakunnallista keskiarvoa harvempia. Alueen tihein ja samalla ainoana kuntana keskimääräistä tiheämpi peruskouluverkko on Sipoossa. Harvin peruskouluverkko taas on Vantaalla, Espoon peruskouluverkko on alueen keskiarvoa tiheämpi, mutta kuitenkin valtakunnallista keskiarvoa selvästi harvempi.

Alueen lukioita tarkasteltaessa on huomioitava aiemmin esitetty taulukko 7, joka osoittaa että lähes puolet (20/44) maamme ei-kunnallisista lukioista sijaitsee nykyisen Helsingin kaupungin alueella ja lisäksi yksi Vantaalla. Pääkaupunkiseudulla sijaitsee monia maamme arvostetuimpia lukioita, jotka ovat vetovoimaisia kuntarajoista riippumatta ja keräävät opiskelijoita myös suuralueen ulkopuolelta. Siksi taulukon 10 vertaileminen useimpien muiden suuralueiden vastaaviin lukuihin on vaikeaa. Taulukosta voi kuitenkin tehdä sen johtopäätöksen, että Espoossa kunnallinen lukioverkko on jonkin verran Helsinkiä ja Vantaata tiheämpi, mutta perusopetuksen tapaan kuitenkin valtakunnallista keskiarvoa selvästi harvempi. Kauniiaisissa ja Sipoossa sijaitsevat sekä suomen- että ruotsinkieliset kunnalliset lukiot, mikä on luonnollista johtuen kyseisten kuntien melko tasaisesta kieli-jakaumasta.

Helsingin suhteellisesti vähäinen lapsimäärä laskee suuralueen keskiarvon selvästi keskimääräistä alemmalle tasolle. Alueen muut kunnat ovat tästä huolimatta keskimääräistä lapsirikkaampia, erityisesti Kauniainen ja Sipoo.

Taulukko 11. Pääkaupunkiseudun suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Pääkaupunkiseutu	95 558	108 199	13,23	36 028	35 268	-2,11
Espoo	27 254	31 578	15,87	9 576	10 035	4,79
Helsinki	44 155	48 175	9,10	17 545	16 176	-7,80
Kauniainen	1 056	1 115	5,59	458	370	-19,21
Sipoo	2448	3 054	24,75	825	927	12,36
Vantaa	20 645	24 277	17,59	7 624	7 760	1,78
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Peruskouluikäisten määrä kasvaa selvästi suuralueen kaikissa kunnissa. Lukioikäisten määrän suuralueella taas ennustetaan hieman vähenevän, mutta samaan aikaan kuitenkin lisääntyvän Espoossa, Sipoossa ja Vantaalla. Toisaalta Kauniaisissa lukioikäisten määrän ennustetaan vähenevän jopa viidenneksellä.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Kehittyvä

Lukiokoulutus: Kehittyvä

4.2 Hyvinkää-Riihimäki

Tarkastelussa Hyvinkää-Riihimäen suuralueen muodostavat Uudenmaan maakuntaan kuuluva Hyvinkään kaupunki sekä Kanta-Hämeen maakuntaan kuuluvat Riihimäen kaupunki, Hausjärvi ja Loppi. Suuralue on muuttovoittoinen, ja taulukon 4 mukaisella tarkasteluvälillä sen asukasmäärä kasvoi 452 henkilöllä eli 0,5 prosenttia.

Taulukko 12. Hyvinkää-Riihimäen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Hyvinkää-Riihimäki	91 751	42	234	10,73	5	705
Hyvinkää	45 538	17	286	10,67	2	898
Hausjärvi	8 809	6	168	11,43	1	352
Loppi	8 377	8	125	11,90	1	315
Riihimäki	29 027	11	271	10,27	1	1 061
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen maaseutukunnissa (Loppi ja Hausjärvi) peruskouluverkko on selvästi tiheämpi kuin Hyvinkäällä ja Riihimäellä. Suuralueen lukioverkko on maan keskiarvoon verrattuna harvempi. Suuralue ja sen kunnat ovat keskimääräistä lapsirikkaampia.

Taulukko 13. Hyvinkää-Riihimäen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Hyvinkää-Riihimäki	9 904	11 318	14,28	3 573	3 684	3,11
Hausjärvi	1 136	1 291	13,64	355	392	10,42
Hyvinkää	4 765	5 286	10,93	1 837	1 740	-5,28
Loppi	1 049	1 168	11,34	328	359	9,45
Riihimäki	2 954	3 573	20,95	1 053	1 193	13,30

Hyvinkään lukioikäisiä lukuun ottamatta sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrä kasvaa alueen kaikissa kunnissa. Voimakkainta kasvu on kummassakin tapauksessa Riihimäellä.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

4.3 Mäntsälä

Tarkastelussa Mäntsälän suuralueen muodostavat Mäntsälän, Pornaisten ja Pukkilan kunnat. Suuralue on voimakkaasti muuttovoittoinen, ja taulukon 4 mukaisella tarkasteluvälillä sen asukasmäärä kasvoi 278 henkilöllä eli 1,03 prosenttia.

Taulukko 14. Mäntsälän suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	27 263	25	146	13,37	1	1 218
Mäntsälä	20 131	17	157	13,22	1	866
Pornaisten	5 119	6	135	15,84		
Pukkila	2 013	2	86	8,54		
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä sen kaikkien kuntien peruskouluverkko on keskimääräistä tiheämpi, erityisesti Pukkilassa. Sen sijaan suuralueella toimii vain Mäntsälän lukio, ja lukioverkko on siis normaalia keskittyneempi. Suuralue on keskimääräistä huomattavasti lapsirikkaampi, mutta Pukkilassa oppilasmäärä suhteessa asukasmäärään on kuitenkin keskimääräistä pienempi.

Taulukko 15. Mäntsälän suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	3 895	4 728	21,39	1 224	1 392	13,73
Mäntsälä	2 765	3 397	22,86	873	1 022	17,07
Pornainen	867	1 068	23,18	269	287	6,69
Pukkila	263	263	0,00	82	83	1,22

Peruskoulu- ja lukioikäisten määrä kasvaa voimakkaasti niin Mäntsälässä kuin Pornaisissa. Pukkilassa tilanne pysyy käytännössä entisellään.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Kehittyvä

4.4 Keski-Uusimaa

Tarkastelussa Keski-Uudenmaan suuralueen muodostavat Järvenpään ja Keravan kaupungit sekä Nurmijärven ja Tuusulan kunnat. Tämä ns. KUUMA-yhteistyön alue on maamme voimakkaimmin kasvavia seutuja. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väkiluku kasvoi 1 837 henkilöllä eli 1,23 prosenttia.

Taulukko 16. Keski-Uudenmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Keski-Uusimaa	151 543	65	289	12,03	7	958
Järvenpää	38 991	12	340	10,48	1	1 709
Kerava	34 548	10	337	9,75	1	1 403
Nurmijärvi	40 348	23	249	14,19	2	945
Tuusula	37 656	20	253	13,42	3	569
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralue on keskimääräistä selvästi lapsirikkaampi, erityisesti Nurmijärven ja Tuusulan osalta. Kaikissa alueen kunnissa peruskouluverkko on selvästi valtakunnan keskitasoa harvempi. Alueen lukioverkko on keskittynyt, lukuun ottamatta vain niukasti valtakunnallisen keskiarvon ylittävää Tuusulaa.

Taulukko 17. Keski-Uudenmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Keski-Uusimaa	18 434	20 551	11,48	6 598	6 431	-2,53
Järvenpää	4 030	4 264	5,81	1 678	1 418	-15,49
Kerava	3 532	4 350	23,16	1 355	1 404	3,62
Nurmijärvi	5 765	6 328	9,77	1 893	1 948	2,91
Tuusula	5 107	5 609	9,83	1 672	1 661	-0,66

Peruskouluikäisten määrän kasvu jatkuu kaikissa alueen kunnissa, voimakkaimmin Keravalla. Tilastokeskuksen ennusteen mukaisesti alueen lukioikäisten määrä vähenisi vuoteen 2025 mennessä jonkin verran, Järvenpäässä jopa yli 15 prosenttia nykyisestä. Toisaalta Keravalla ja Nurmijärvellä myös lukioikäisten määrät kasvavat hieman.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Kehittyvä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

4.5 Kirkkonummi

Kirkkonummen suuralueen muodostavat Kirkkonummen ja Inkoon kaksikieliset kunnat. Kirkkonummella enemmistökieli on suomi ja Inkoossa ruotsi. Alueen väestö kasvoi välillä 31.7.2010–31.12.2011 kaikkiaan 488 henkilöllä eli 0,99 prosenttia. Kirkkonummen suomenkieliset lukiot (Masala ja Porkkala) yhdistyivät hallinnollisesti 1.8.2011¹¹.

Taulukko 18. Kirkkonummen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	42 764	23	226	12,17	2	877
Inkoo	5 561	4	101	7,28 ¹²		
Kirkkonummi	37 203	19	253	12,91	2	774
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on asukasmäärään nähden hieman valtakunnallista keskiarvoa harvempi, mutta Inkoossa kuitenkin selvästi Kirkkonummea ja valtakunnallista keskiarvoa tiheämpi. Lukioverkkoon vaikuttaa alueen voimakas kaksikielisyys, mutta lukioverkko on kuitenkin keskimääräistä harvempi. Alue on keskimääräistä lapsirikkaampi.

¹¹ lähde: www.masalanlukio.fi.

¹² Inkoossa ei ole perusopetuksen yläluokkien opetusta, vaan kyseinen opetus tapahtuu Lohjalla. Lähde: www.inkoo.fi

Taulukko 19. Kirkkonummen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	5 762	7 150	24,09	1 733	2 138	23,37
Inkoo	646	807	24,92	218	250	14,68
Kirkkonummi	5 116	6 343	23,98	1 515	1 888	24,62

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrä kasvaa alueella voimakkaasti. Inkoossa lukioikäisten määrä ei kasva aivan vastaavalla tavalla kuin Kirkkonummella.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

4.6 Lohja

Lohjan suuralueen muodostavat Lohjan kaupunki (sisältäen siihen vuoden 2013 alusta liitetyt Karjalohjan ja Nummi-Pusulan kunnat) sekä Siuntion kunta¹³. Molemmat alueen kunnat ovat kaksikielisiä (Lohja vapaaehtoisesti) suomen ollessa molemmissa enemmistökielenä. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä kasvoi 170 henkilöllä eli 0,32 prosenttia.

Taulukko 20. Lohjan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	53 529	37	169	11,72	3	705
Lohja	47 381	34	164	11,78	3	615
Siuntio	6 148	3	230	11,21		
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on keskimääräistä tiheämpi, mutta Siuntiossa hieman keskimääräistä harvempi. Lukioverkko on asukasmäärään nähden vain hieman maan keskitasoa harvempi. Suuralue on keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 21. Lohjan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	6 176	6 819	10,41	2 114	2 200	4,07
Lohja	5 330	5 674	6,45	1 853	1 867	0,76
Siuntio	846	1 145	35,34	261	333	27,59

13 Aiemmassa tilannekatsauksessa (Honkasalo & Nyyssölä 2012) mainittu Siuntion kunnan mahdollinen liittyminen Lohjaan ei lopulta toteutunut.

Suuralueella sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät kasvavat. Siuntiossa kasvu on erittäin voimakasta. Huomioitava on myös, että 1.1.2013 lakkautettavan Nummi-Pusulan kunnan alueella peruskouluikäisten määrä kasvaa tarkasteluajankohtana 3,09 prosenttia, mutta lukioikäisten määrä vähenee selvästi eli 19,62 %.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

4.7 Vihti-Karkkila

Vihti-Karkkilan suuralueen muodostavat Vihdin kunta ja Karkkilan kaupunki. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä suureni 355 henkilöllä eli 0,95 prosenttia.

Taulukko 22. Vihti-Karkkilan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Vihti-Karkkila	37 775	20	220	11,64	2	781
Karkkila	9 186	5	186	10,13	1	347
Vihti	28 589	15	231	12,13	1	1 215
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on hieman keskimääräistä harvempi ollen Vihdissä jonkin verran Karkkilaa harvempi. Karkkilassa lukion oppilaspohja on valtakunnallista keskiarvoa pienempi ja Vihdissä yli kaksinkertainen koko maan keskiarvoon nähden¹⁴. Suuralue on keskimääräistä lapsirikkaampi, erityisesti Vihdin osalta.

Taulukko 23. Vihti-Karkkilan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Vihti-Karkkila	4 563	5 532	21,24	1 528	1 712	12,04
Karkkila	929	1 114	19,91	324	334	3,09
Vihti	3 634	4 418	21,57	1 204	1 378	14,45

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella kasvavat. Kasvu on etenkin luki-
oikäisissä voimakkaampaa Vihdissä kuin Karkkilassa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

¹⁴ Vihdin tilannetta selvittää vuonna 2007 tehty kunnan kahden silloisen lukion yhdistäminen.

4.8 Itä-Uusimaa

Itä-Uudenmaan suuralueen muodostavat Porvoon ja Loviisan kaupungit sekä Askolan, Myrskylän ja Lapinjärven kunnat. Näistä Askola on yksikielinen (suomi) ja muut neljä ovat kaksikielisiä suomen ollessa kaikissa enemmistökielenä. Toisiin suuralueisiin sijoitettuja Sipoon ja Pukkilan kuntia lukuun ottamatta Itä-Uudenmaan suuralue on sama kuin vuoden 2011 alusta lakkautetun Itä-Uudenmaan maakunnan alue. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä väheni 88 henkilöllä eli muutos oli –0,12 prosenttia. Alueella on tosin myös muuttovoittokuntia (erityisesti Askola).

Taulukko 24. Itä-Uudenmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Itä-Uusimaa	74 168	56	146	11,06	6	504
Myrskylä	2 008	1	121	6,03 ¹⁵		
Askola	4 908	6	113	13,88	1	208
Porvoo	48 845	28	196	11,25	2	1 054
Lapinjärvi	2 848	5	76	13,31	1	87
Loviisa	15 559	16	96	9,83	2	272
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on sekä asukasmäärään että peruskouluikäisten määrään nähden keskimääräistä tiheämpi, mitä osittain selittää alueen voimakas kaksikielisyys. Porvoossa ja yhden peruskoulun Myrskylässä peruskoulutiheys on kuitenkin lähellä valtakunnallista keskiarvoa asukasmäärään suhteutettuna. Porvoossa tilanne on sama myös peruskouluikäisten määrään suhteutettuna. Alue on keskimääräistä lapsirikkaampi.

Itä-Uudenmaan suuralueen lukioverkko on vain hieman valtakunnallista keskiarvoa tiheämpi. Porvoota lukuun ottamatta alueen muiden lukioden väestö- ja opiskelijapohja on kuitenkin keskimääräistä huomattavasti suppeampi alueen lukiottomien kuntien vaikutuksestakin huolimatta.

15 Myrskylässä ei järjestä itse perusopetuksen yläluokkien opetusta. Lähde: www.myrskylä.fi.

Taulukko 25. Itä-Uudenmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Itä-Uusimaa	8 166	8 848	8,35	2 994	2 904	-3,01
Askola	640	706	10,31	212	234	10,38
Lapinjärvi	294	300	2,04	95	93	-2,11
Loviisa	1 551	1 545	-0,39	520	501	-3,65
Myrskylä	210	245	16,67	91	71	-21,98
Porvoo	5 471	6 052	10,62	2 076	2 005	-3,42

Peruskouluikäisten määrä suuralueella kasvaa jonkin verran, ja lukioikäisten määrä puolestaan vähenee niukasti. Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät kasvavat suuralueen kunnista vain Askolassa ja vastaavasti pienenevät vain Loviisassa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

4.9 Raasepori

Raaseporin suuralueen muodostavat Hangon ja Raaseporin kaksikieliset kaupungit. Hangossa enemmistökielenä on niukalla erolla suomi, Raaseporissa taas hieman selvemmin ruotsi. Raaseporin kaupunki syntyi 1.1.2009, kun Tammisaaren ja Karjaan kaupungit sekä Pohjan kunta yhdistyivät¹⁶. Suuralue menetti taulukon 4 mukaisessa vertailussa väestöään 496 henkilöllä eli 1,28 prosenttia.

Taulukko 26. Raaseporin suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	38 296	27	140	9,88	5	282
Hanko	9 418	8	113	9,61	2	154
Raasepori	28 978	19	151	9,93	3	367
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Mikään Raaseporin suuralueen tai sen kuntien peruskoulu- ja lukioverkkoa kuvaavista luvuista ei yllä lähellekään Manner-Suomen keskiarvoa. Tätä selittää suurelta osin molempien alueen kuntien voimakas kaksikielisyys. Toisaalta alueen kuntien peruskouluverkko ei ole aivan Manner-Suomen tiheimpienkään joukossa. Lisäksi suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi. Suuralueen lukioverkko on kuitenkin tiheätkö.

¹⁶ www.raasepori.fi

Taulukko 27. Raaseporin suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	3 729	3 813	2,25	1 439	1 282	-10,91
Hanko	891	821	-7,86	321	273	-14,95
Raasepori	2 838	2 992	5,43	1 118	1 009	-9,75

Peruskouluikäisten määrä suuralueella kasvaa jonkin verran, mutta Hangossa vastaava määrä kuitenkin vähenee. Lukioikäisten määrä vähenee koko alueella ja molemmissa sen kunnissa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

5 Kymenlaakso

5.1 Kotka-Hamina

Tarkastelussa Kotka-Haminan suuralueen muodostavat nykyiset Kotkan ja Haminan kaupungit, sekä Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden kunnat. Miehikkälä ja Virolahti ovat kuntaparina muodostaneet Kaakon kaksikko -nimisen yhteistoiminta-alueen, jossa sivistyspalveluista vastaa isäntäkuntana Virolahden kunta¹⁷. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa suuralueen väestö väheni 196 henkilöllä eli 0,22 prosenttia.

Taulukko 28. Kotka-Haminan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Kotka-Hamina	87 275	47	173	9,33	3	758
Hamina	21 405	14	146	9,58	1	770
Kaakon kaksikko	5 658	6	166	8,80	1	190
Kotka	54 841	22	228	9,16	2	936
Pyhtää	5 371	5	115	10,71		
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Kotka-Haminan peruskouluverkko on hieman valtakunnallista keskitasoa tiheämpi, Kotkassa peruskouluverkko on kuitenkin keskimääräistä harvempi ja Kaakon kaksikon alueella sekä etenkin Pyhtäällä selvästi tiheämpi. Suuralueen lukioverkko on keskimääräistä harvempi lukuun ottamatta Kaakon kaksikon aluetta. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsiköyhempi, mutta toisaalta alueen kunnista Hamina ja Pyhtää ovat hieman keskimääräistä lapsirikkaampia.

¹⁷ Lähde: www.kaakonkaksikko.fi.

Taulukko 29. Kotka-Haminan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Kotka-Hamina	7 965	7 649	-3,97	3 044	2 587	-15,01
Hamina	1 964	1 792	-8,76	743	615	-17,23
Kaakon kaksikko	495	459	-7,27	189	143	-24,34
Kotka	4 952	4 875	-1,55	1 907	1 664	-12,74
Pyhtää	554	523	-5,60	205	165	-19,51

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät pienenevät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa. Eniten vähentyvät Kaakon kaksikon alueen lukioikäiset.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

5.2 Kouvola

Kouvolan suuralueen muodostavat Kouvolan kaupunki ja Iitin kunta. Nykyinen Kouvola kaupunki muodostui 1.1.2009, kun aikaisemmat Elimäki, Anjalankoski, Jaala, Kouvola, Kuusankoski ja Valkeala liittyivät yhteen. Uutta Kouvola onkin kuntauudistuksen yhteydessä Salon kaupungin ohella usein käytetty esimerkkinä siitä, millaisia mahdolliset tulevat suurkunnat voisivat käytännössä olla. Taulukko 4 osoittaa Kouvolan suuralueen väestön vähenneen 792 henkilöllä eli 0,83 prosenttia.

Taulukko 30. Kouvolan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	94 590	52	176	9,69	8	449
Kouvola	87 584	46	184	9,66	7	478
Iitti	7 006	6	117	10,06	1	248
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Sekä alueen peruskoulu- että lukioverkko ovat hieman keskimääräistä tiheämpiä, erityisesti Iitissä. Kouvolan kaupungin peruskouluverkko on tiheydeltään melko lähellä valtakunnallista keskiarvoa. Alue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 31. Kouvolan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	8 766	7 876	-10,15	3 500	2 714	-22,46
litti	651	586	-9,98	264	196	-25,76
Kouvola	8 115	7 290	-10,17	3 236	2 518	-22,19

Perusopetusikäisten määrä vähenee suuralueella ja sen molemmissa kunnissa selvästi. Lukioikäisten määrä laskee suhteellisesti vielä enemmän kuin perusopetusikäisten määrä.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

6 Kanta-Häme

6.1 Forssa

Forssan suuralueen muodostavat Forssan kaupunki sekä Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kunnat. Suuralueella toimii vain yksi lukio. Taulukon 4 mukaisessa vertailussa suuralueen väestö väheni 108 henkilöllä eli 0,31 prosenttia.

Taulukko 32. Forssan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	35 120	27	132	10,14	1	1 228
Forssa	17 834	8	193	8,67	1	607
Humppila	2 507	2	135	10,77		
Jokioinen	5 676	5	148	13,05		
Tammela	6 553	8	94	11,51		
Ypäjä	2 550	4	63	9,80		
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on selvästi keskimääräistä tiheämpi ja lukioverkko päinvastoin huomattavasti keskimääräistä harvempi. Erityisen tiheä peruskouluverkko on Tammelassa ja Ypäjällä. Forssan kaupungin peruskouluverkko taas on lähellä valtakunnallista keskiarvoa. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi, ja alueen kunnista vain Forssan kaupunki on keskimääräistä lapsiköyhempi.

Taulukko 33. Forssan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	3 419	3 286	-3,89	1 233	1 091	-11,52
Forssa	1 449	1 370	-5,45	583	497	-14,75
Humppila	283	274	-3,18	83	91	9,64
Jokioinen	694	613	-11,67	224	192	-14,29
Tammela	728	757	3,98	239	218	-8,79
Ypäjä	265	272	2,64	104	93	-10,58

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät alueella pienenevät, lukioikäisten määrä kuitenkin selvemmin. Peruskouluikäisten määrä kuitenkin kasvaa lievästi Tammelassa ja Ypäjällä. Lukioikäisten määrän ennustetaan kasvavan ainoastaan Humppilassa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

6.2 Hämeenlinna

Hämeenlinnan suuralueen muodostavat Hämeenlinnan kaupunki sekä Hattulan ja Janakkalan kunnat. Myös Hämeenlinnassa toteutettiin 1.1.2009 monikuntaliitos, jossa aiemmat Hämeenlinna, Hauho, Kalvola, Lammi, Renko ja Tuulos yhdistyivät niin, että perustetun uuden Hämeenlinnan kaupungin maantieteellinen alue kasvoi yli 10-kertaiseksi¹⁸. Hämeenlinnan suuralueen väestömäärä kasvoi taulukon 4 mukaisessa vertailussa 752 henkilöllä eli 0,81 prosenttia.

Taulukko 34. Hämeenlinnan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	93 933	46	200	9,81	6	588
Hattula	9 690	7	156	11,27	1	389
Hämeenlinna	67 278	27	228	9,13	3	839
Janakkala	16 965	12	165	11,68	2	312
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Sekä suuralueen peruskoulu- että lukioverkko on hivenen keskimääräistä harvempi, etenkin Hämeenlinnan kaupungin alueella. Hattulassa ja Janakkalassa sekä peruskoulu- että lukioverkko ovat kuitenkin niin valtakunnallista kuin suuralueen sisäistäkin keskiarvoa tiheämpiä. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi, tosin Hämeenlinnan kaupunki on keskimääräistä lapsiköyhempi.

Taulukko 35. Hämeenlinnan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	9 440	10 514	11,38	3 479	3 424	-1,58
Hattula	1 097	1 246	13,58	350	363	3,71
Hämeenlinna	6 345	6 991	10,18	2 514	2 378	-5,41
Janakkala	1 998	2 277	13,96	615	683	11,06

Peruskouluikäisten määrä kasvaa suuralueella ja sen kaikissa kunnissa. Sen sijaan lukioikäisten määrä suuralueella vähenee niukasti, vaikka sekä Hattulassa että Janakkalassa vastaavat luvut kasvavat.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

¹⁸ Lähde: www.hameenlinna.fi

7 Päijät-Häme

7.1 Heinola

Heinolan suuralueen muodostavat Heinolan kaupunki sekä Hartolan ja Sysmän kunnat. Taulukon 4 mukaisessa vertailussa alueen asukasmäärä väheni 363 henkilöllä eli 1,29 prosenttia.

Taulukko 36. Heinolan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	27 730	13	195	9,13	2	532
Hartola	3 292	1	285	8,66		
Heinola	20 175	9	208	9,26	1	773
Sysmä	4 263	3	127	8,94	1	147
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on hivenen keskimääräistä harvempi, etenkin yhden peruskoulun Hartolassa mutta myös Heinolan kaupungissa. Sen sijaan Sysmässä peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämpiä. Heinolassa lukioverkko on taas keskimääräistä harvempi. Suuralue ja sen kaikki kunnat ovat jonkin verran keskimääräistä lapsiköyhempää.

Taulukko 37. Heinolan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	2 494	2 149	-13,83	968	743	-23,24
Hartola	276	217	-21,38	118	70	-40,68
Heinola	1 857	1 630	-12,22	716	577	-19,41
Sysmä	361	302	-16,34	134	96	-28,36

Sekä peruskoulu- että erityisesti lukioikäisten määrät laskevat suuralueella ja sen kaikissa kunnissa. Sysmässä ja Hartolassa lasku on vielä Heinolaa selvästi voimakkaampaa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

7.2 Lahti

Lahden suuralueen muodostavat Lahden ja Orimattilan kaupungit sekä Asikkalan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkölän, Nastolan ja Padasjoen kunnat. Suuralueen väestö kasvoi taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa 1 404 henkilöllä eli 0,81 prosenttia.

Valtiovarainministeriö määräsi vuonna 2009 kuntajakolain (1196/1997) 8 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen edellä mainittujen kuntien (paitsi Orimattilan) sekä lisäksi myös Kuhmoisten kunnan¹⁹ (ks. 11.2), Heinolan kaupungin ja Hartolan kunnan (ks. 7.1.) välillä. Kunnat päättivät kuitenkin 13.9.2010 Lahtea lukuun ottamatta, ettei uusi Lahden kaupunki toteutunut. (Päijät-Hämeen liitto 2012.)

Edellä mainitussa kuntajakoselvityksessä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämistä ei käytännössä tarkasteltu lainkaan. Sen sijaan selvityksessä todettiin, ettei sivistyspalveluiden osalta noussut esille kysymyksiä, joilla olisi merkittävää vaikutusta kuntaliitoksen kannattavuuteen. (Päijät-Hämeen liitto 2010.)

Suuralueella on kuitenkin jo toteutunut isäntäkuntamalli, jossa Hollolan kunta vastaa myös useimmista Kärkölän kunnan sivistystoimen palveluista, myös perusopetuksesta ja Kärkölän lukiosta²⁰. Alla olevissa taulukoissa Kärkölän kunnan tiedot on kuitenkin esitetty erillisenä.

Taulukko 38. Lahden suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	174 521	70	232	9,30	10	667
Asikkala	8 501	6	149	10,54	1	323
Hollola	22 021	11	229	11,45	1	909
Hämeenkoski	2 130	1	128	6,01		
Kärkölä	4 796	3	169	10,59	1	208
Lahti	102 316	23	366	8,23	4	949
Nastola	15 023	11	152	11,11	1	611
Orimattila	16 365	13	137	10,89	1	625
Padasjoki	3 369	1	304	9,02	1	127
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Alueen kuntien ja niiden peruskoulu- ja lukioverkkojen keskinäinen erilaisuus tekee suuralueen luonnehdinnasta hankalaa. Suuralueen peruskouluverkko on keskimääräistä harvempi, erityisesti Lahden kaupungissa, mutta myös Hollolassa ja yhden peruskoulun Padasjoella. Muissa kunnissa peruskouluverkko on kuitenkin jopa selvästi keskimääräistä tiheämpi. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsiköyhempi, vaikka alueella on myös useita keskimääräistä lapsirikkaampia kuntia.

19 Kuhmoinen vetäytyi sittemmin (maaliskuussa 2010) pois kuntajakoselvityksestä, lähde: www.paijat-hame.fi

20 Lähde: www.karkola.fi. Kärkölän peruskoulumäärässä on huomioitu myös syyslukukauden 2012 alussa lakkautettu Lappilan koulu.

Suuralueen lukioverkko on niin ikään keskimääräistä harvempi, mutta toisaalta eräiden alueen kunnallisten lukioden opiskelijapohja on myös huomattavasti keskimääräistä pienempi.

Taulukko 39. Lahden suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	16 715	18 270	9,30	6 527	6 158	-5,65
Asikkala	826	908	9,93	328	286	-12,80
Hollola	2 701	3 064	13,44	944	935	-0,95
Hämeenkoski	184	188	2,17	79	59	-25,32
Kärkölä	518	549	5,98	211	186	-11,85
Lahti	8 632	9 216	6,77	3 620	3 340	-7,73
Nastola	1 703	1 945	14,21	588	609	3,57
Orimattila	1 863	2 142	14,98	643	661	2,80
Padasjoki	288	258	-10,42	114	82	-28,07

Peruskouluikäisten määrä kasvaa suuralueella ja Padasjokea lukuun ottamatta myös sen kaikissa kunnissa. Sen sijaan lukioikäisten määrä vähenee hieman suuralueella ja Nastolaa sekä Orimattilaa lukuun ottamatta myös sen kaikissa kunnissa. Lukioikäisten määrän väheneminen on voimakkainta Padasjoella ja Hämeenkoskella.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

8 Varsinais-Suomi

8.1 Loimaa

Loimaan suuralueeseen kuuluvat Loimaan kaupunki sekä Koski Tl:n, Oripään ja Pöytyän²¹ kunnat. Suuralueen väestö väheni taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa 150 henkilöllä eli 0,51 prosenttia.

Taulukko 40. Loimaan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	29 199	28	111	10,62	3	367
Koski Tl	2 440	2	176	14,39	1	95
Loimaa	16 858	15	111	9,88	1	635
Oripää	1 422	1	121	8,51 ²²		
Pöytyä	8 479	10	96	11,36	1	328
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä peruskoulu- että lukioverkko ovat keskimääräistä tiheämpiä. Vain Loimaan kaupungin lukioverkko on valtakunnallista keskiarvoa harvempi. Alue on keskimääräistä jonkin verran lapsirikkaampi.

Taulukko 41. Loimaan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	2 985	2 949	-1,21	1 117	1 017	-8,95
Koski Tl	249	218	-12,45	96	86	-10,42
Loimaa	1 622	1 554	-4,19	635	562	-11,50
Oripää	175	171	-2,29	41	59	43,90
Pöytyä	939	1 006	7,14	345	310	-10,14

Suuralueella sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät pienenevät, peruskouluikäisten määrä tosin vain marginaalisesti. Alueen kunnista peruskouluikäisten määrä kasvaa vain Pöytyällä ja lukioikäisistä (huomattavan voimakkaasti) vain Oripäässä.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

²¹ Toisaalta Pöytyä on ollut selvittämässä uuden kunnan muodostamista yhdessä Auran kunnan (ks. 8.3.) kanssa, Lähde: www.poytya.fi.

²² Oripää ei järjestä itse perusopetuksen yläluokkien opetusta. Lähde: www.oripaa.fi

8.2 Salo

Salon suuralueen muodostavat Salon ja Someron kaupungit. Suomen toistaiseksi suurin monikuntaliitos toteutui 1.1.2009, kun Salon seudun kymmenen kuntaa – Halikko, Kiikala, Kisko, Kuusjoki, Muurla, Perniö, Pertteli, Salo, Suomusjärvi ja Särkisalo muodostivat uuden Salon kaupungin²³. Suuralueen väestö kasvoi taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa 15 henkilöllä eli 0,02 prosenttia.

Taulukko 42. Salon suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	64 566	45	147	10,22	4	578
Salo	55 292	36	157	10,21	3	656
Somero	9 274	9	106	10,24	1	343
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on selvästi keskimääräistä tiheämpi ja lukioverkko hieman keskimääräistä harvempi. Somerolla sekä peruskoulu- että lukioverkko ovat tiheämpiä kuin Salon kaupungissa. Suuralue ja sen molemmat kunnat ovat hieman keskimääräistä lapsirikkaampia.

Taulukko 43. Salon suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	6 591	6 766	2,66	2 322	2 307	-0,65
Salo	5 694	5 990	5,20	1 989	2 041	2,61
Somero	897	776	-13,49	333	266	-20,12

Suuralueen peruskoululaisten määrä kasvaa hieman ja lukioikäisten määrä vähenee marginaalisesti. Salon kaupungissa molemmat luvut kasvavat ja Somerolla taas molemmat pienenevät.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

²³ Lähde: www.salo.fi

8.3 Turku

Turun suuralueen muodostavat Auran²⁴, Marttilan, Maskun, Mynämäen, Nousiaisen, Ruskon, Sauvon ja Tarvasjoen kunnat sekä Kaarinan, Naantalın, Paimion, Raision ja Turun kaupungit. Turun kaupunki on kaksikielinen enemmistökielen ollessa suomi. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä kasvoi 3 834 henkilöllä eli 1,21 prosenttia.

Taulukko 44. Turun suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	319 654	107	275	9,20	15	749
Aura	3 984	2	236	11,85		
Kaarina	31 092	11	304	10,77	1	1 217
Lieto	16 688	8	268	12,87	1	753
Marttila	2 001	1	136	6,80 ²⁵		
Masku	9 590	6	205	12,84		
Mynämäki	8 044	8	119	11,80	1	346
Naantali	18 860	10	212	11,21	1	766
Nousiainen	4 812	5	137	14,24	1	212
Paimio	10 472	4	292	11,14	1	440
Raisio	24 565	10	254	10,34	1	1 011
Rusko	5 872	4	217	14,82		
Sauvo	3 042	1	313	10,29		
Tarvasjoki	1 947	1	264	13,56		
Turku	178 685	36	366	7,37	8	675
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä peruskoulu- että lukioverkot ovat selvästi keskimääräistä harvempia. Harvimmat peruskouluverkot ovat yhden peruskoulun Sauvossa ja Turun kaupungissa. Harvimmat lukioverkot taas ovat Kaarinan ja Raision kaupungeissa. Tiheimmät peruskoulu- ja lukioverkot ovat puolestaan Mynämäen ja Nousiaisten kunnissa. Turun kaupungin suhteellisen lapsiköyhyyden vuoksi suuralue on hieman keskimääräistä lapsiköyhempi, vaikka käytännössä suuralueen kaikki muut kunnat ovat keskimääräistä lapsirikkaampia.

²⁴ Aurassa on ollut käynnissä kuntaliitosselvitys Pöytyän (ks. 8.1.) kanssa.

²⁵ Marttila ei järjestä itse perusopetuksen yläluokkien opetusta. Lähde: www.marttila.fi

Taulukko 45. Turun suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	29 614	31 265	5,58	11 073	10 434	-5,77
Aura	486	579	19,14	147	164	11,56
Kaarina	3 706	4 213	13,68	1 217	1 297	6,57
Lieto	2 180	2 287	4,91	732	701	-4,23
Marttila	205	220	7,32	72	70	-2,78
Masku	1 376	1 770	28,63	399	522	30,83
Mynämäki	953	888	-6,82	335	296	-11,64
Naantali	1 996	2 066	3,51	780	684	-12,31
Nousiainen	642	822	28,04	208	249	19,71
Paimio	1 165	1 316	12,96	394	404	2,54
Raisio	2 552	2 473	-3,10	996	847	-14,96
Rusko	872	804	-7,80	291	250	-14,09
Sauvo	344	392	13,95	124	131	5,65
Tarvasjoki	257	251	-2,33	79	72	-8,86
Turku	12 880	13 184	2,36	5 299	4 747	-10,42

Peruskouluikäisten määrä suuralueella kasvaa ja lukioikäisten määrä vähenee hieman. Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät vähenevät Mynämäellä, Raisiossa, Ruskossa ja Tarvasjoella. Sitä vastoin sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät kasvavat Aurassa, Kaarinassa, Maskussa, Nousiaisissa, Paimiossa ja Sauvossa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Kehittyvä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

8.4 Turunmaa

Tarkastelussa Turunmaan suuralueen muodostavat Kemiönsaaren kunta ja Paraisten kaupunki. Ruotsi on enemmistökielenä molemmissa alueen kaksikielisissä kunnissa. Houtskarın, Iniön, Korppoon ja Nauvon kunnat sekä Paraisten kaupunki muodostivat 1.1.2009 uuden Länsi-Turunmaan kaupungin, jonka nimeksi tuli 1.1.2012 Paraisten kaupunki²⁶. Suuralueelle ominaista on saaristoisuus, jolla on ollut (ja todennäköisesti on myös jatkossa) vaikutusta koulutuksen järjestämiseen alueella. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä väheni 89 henkilöllä eli 0,39 prosenttia.

²⁶ Lähde: www.paraisten.fi

Taulukko 46. Turunmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Turunmaa	22 689	23	105	10,67	3	270
Kemiönsaari	7 174	7	100	9,72	1	251
Parainen	15 515	16	108	11,12	2	280
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämpiä. Alue on jonkin verran keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 47. Turunmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Turunmaa	2 324	2 237	-3,74	838	735	-12,29
Kemiönsaari	634	567	-10,57	250	190	-24,00
Parainen	1 690	1 670	-1,18	588	545	-7,31

Suuralueella sekä peruskoululaisten ja lukioikäisten määrä on hieman vähenemässä. Kemiönsaarella ennustettu lasku on voimakkaampaa kuin Paraisilla.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

8.5 Uusikaupunki

Tarkastelussa Uudenkaupungin suuralueen muodostavat Kustavin, Taivassalon ja Vehmaan kunnat sekä Uudenkaupungin ja Laitilan kaupungit. Osa alueen kunnista on luonnehdittavissa saaristoiksi. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä väheni 332 henkilöllä eli 1,13 prosenttia.

Taulukko 48. Uudenkaupungin suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	29 039	20	140	9,67	2	516
Kustavi	887	1	43	4,85 ²⁷		
Laitila	8 415	8	116	11,05	1	274
Taivassalo	1 695	2	77	9,14		
Uusikaupunki	15 690	6	239	9,13	1	596
Vehmaa	2 352	3	83	10,54		
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

²⁷ Kustavin kunta ei järjestä itse perusopetuksen yläluokkien opetusta. Lähde: www.kustavi.fi.

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät. Lukioverkko tosin on tiheydeltään hyvin lähellä valtakunnallista keskiarvoa. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 49. Uudenkaupungin suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	2 723	2 554	-6,21	1 054	886	-15,94
Kustavi	74	60	-18,92	25	23	-8,00
Laitila	899	949	5,56	301	318	5,65
Taivassalo	125	143	14,40	70	49	-30,00
Uusikaupunki	1 363	1 135	-16,73	559	404	-27,73
Vehmaa	262	267	1,91	99	92	-7,07

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät alueella vähenevät, mutta lukioikäisten määrä vähenee peruskouluikäisiä selvemmin. Ainoastaan Laitilassa sekä peruskoululaisten että lukioikäisten määrät kasvavat. Peruskouluikäisten määrän ennustetaan kasvavan myös Taivassalossa ja hieman Vehmaalla.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

9 Satakunta

9.1 Huittinen

Tarkastelussa Huittisten suuralueeseen kuuluvat Huittisten ja Kokemäen kaupungit sekä Punkalaitumen kunta. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 221 henkilöllä eli 1,0 prosenttia.

Taulukko 52. Huittisten suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	21 813	18	116	9,54	3	268
Huittinen	10 645	6	168	9,47	1	394
Kokemäki	7 930	8	93	9,36	1	283
Punkalaidun	3 238	4	83	10,25	1	127
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Sekä suuralueen että sen kaikkien kuntien peruskoulu- että lukioverkot ovat selvästi keskimääräistä tiheämpiä. Suuralue on kuitenkin hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 53. Huittisten suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	2 008	1 976	-1,59	782	675	-13,68
Huittinen	996	1 005	0,90	381	334	-12,34
Kokemäki	706	674	-4,53	289	234	-19,03
Punkalaidun	306	297	-2,94	112	107	-4,46

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa pienevät lukuun ottamatta Huittisten peruskouluikäisten määrää.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

9.2 Kankaanpää

Kankaanpään suuralueen muodostavat Honkajoen, Jämijärven, Karvian ja Lavian kunnat sekä Kankaanpään kaupunki. Honkajoen lukio kuuluu hallinnollisesti Kankaanpään (kaupungin) yhteislyseon alaisuuteen²⁸. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä väheni 350 henkilöllä eli 1,68 prosenttia.

28 Lähde: www.honkajoki.fi

Taulukko 50. Kankaanpään suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	20 481	22	97	10,43	3	257
Honkajoki	1 843	2	85	9,22	1	69
Jämijärvi	2 003	4	59	11,83		
Kankaanpää	12 085	9	139	10,34	1	477
Karvia	2 602	5	49	9,42		
Lavia	1 948	2	118	12,17	1	64
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä huomattavasti tiheämmät. Alueen kuntien välillä on tässä kuitenkin huomattavia eroja, vaikkakaan yksikään alueen kunnista ei yllä kumpaankaan valtakunnalliseen keskiarvoon. Sen sijaan suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 51. Kankaanpään suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	1 904	1 756	-7,77	741	586	-20,92
Honkajoki	147	177	20,41	73	55	-24,66
Jämijärvi	238	183	-23,11	79	55	-30,38
Kankaanpää	1 130	1 019	-9,82	439	349	-20,50
Karvia	236	224	-5,08	89	76	-14,61
Lavia	153	153	0,00	61	51	-16,39

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrän suuralueella ennustetaan pienenevän. Ainoastaan Honkajoen peruskouluikäisten määrän ennustetaan kasvavan.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

9.3 Pori

Tarkastelussa Porin suuralue muodostuu Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Pomarkun ja Siikaisten kunnista sekä Harjavallan, Porin ja Ulvilan kaupungeista. Taulukon 4 mukaisesti tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 82 henkilöllä eli 0,07 prosenttia.

Taulukko 56. Porin suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	120 756	54	209	9,34	9	477
Harjavalta	7 507	3	238	9,50	1	228
Luvia	3 355	1	354	10,55		
Merikarvia	3 308	2	139	8,43	1	120
Nakkila	5 781	7	91	11,04	1	235
Pomarkku	2 417	3	83	10,26	1	78
Pori	83 165	27	271	8,80	4	733
Siikainen	1 663	2	87	10,40		
Ulvila	13 560	9	172	11,44	1	534
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on hieman keskimääräistä harvempi, mutta samalla myös kaksijakoinen. Nakkilassa, Siikaisissa ja Pomarkussa peruskouluverkko on muita alueen kuntia selvästi tiheämpi. Harvimmat peruskouluverkot ovat yhden peruskoulun Luvialla sekä Harjavallan ja Porin kaupungeissa, joista viimeisimmässä on myös selvästi alueen harvin lukioverkko. Kokonaisuudessaan suuralueen lukioverkko on jonkin verran valtakunnallista keskiarvoa tiheämpi, ja alueella toimii huomattavan pieniä lukioyksiköitä. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsiköyhempi johtuen pitkälti Porin kaupungin suhteellisesta lapsiköyhyydestä.

Taulukko 57. Porin suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16-18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	11 257	11 471	1,90	4 283	3 765	-12,09
Harjavalta	687	660	-3,93	211	209	-0,95
Luvia	358	387	8,10	120	118	-1,67
Merikarvia	279	270	-3,23	112	86	-23,21
Nakkila	636	619	-2,67	223	196	-12,11
Pomarkku	264	243	-7,95	84	85	1,19
Pori	7 367	7 636	3,65	2 970	2 586	-12,93
Siikainen	153	133	-13,07	44	38	-13,64
Ulvila	1 513	1 523	0,66	519	447	-13,87

Suuralueen peruskouluikäisten määrä kasvaa jonkin verran, vaikka alueen kunnista peruskouluikäisten määrä kasvaa vain Luvialla, Ulvilassa ja Porin kaupungissa. Suuralueen lukioikäisten määrä pienenee, mistä poikkeuksena on vain Pomarkun kunta.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

9.4 Pyhäjärvi

Pyhäjärven suuralue (jota ei tule sekoittaa kappaleessa 20.5 esiintyvään samannimiseen kaupunkiin) muodostuu Euran, Köyliön ja Säkylän kunnista²⁹. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä väheni 238 henkilöllä eli 1,18 prosenttia.

Taulukko 54. Pyhäjärven suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Pyhäjärvi	19 912	14	146	10,30	2	379
Eura	12 435	9	147	10,65	1	488
Köyliö	2 806	2	144	10,26		
Säkylä	4 671	3	146	9,40	1	172
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä peruskoulu- että lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Alueen kuntien peruskouluverkot ovat tiheydeltään hyvin samanlaisia. Lukion opiskelijapohja on Eurassa selvästi suurempi verrattuna Säkylään. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

²⁹ Tosin Köyliö, Huittinen, Kokemäki ja Säkylä ovat aloittaneet elokuussa 2012 keskustelut monikuntaliittoselvityksestä, lähde: Alueviesti 21.08.2012.

Taulukko 55. Pyhäjärven suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Pyhäjärvi	2 002	1 929	-3,65	761	609	-19,97
Eura	1 277	1 242	-2,74	488	386	-20,90
Köyliö	284	268	-5,63	104	84	-19,23
Säkylä	441	419	-4,99	169	139	-17,75

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella pienenevät, lukioikäisten määrä kuitenkin huomattavasti selvemmin.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

9.5 Rauma

Tarkastelussa Rauman suuralue muodostuu Eurajoen ja Pyhärannan kunnista sekä Rauman kaupungista. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 41 henkilöllä eli 0,09 prosenttia.

Taulukko 58. Rauman suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	47 873	27	159	8,95	2	867
Eurajoki	5 843	8	82	11,18	1	238
Pyhäranta	2 206	3	53	7,21 ³⁰		
Rauma	39 824	16	217	8,72	1	1 421
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on keskimääräistä tiheämpi. Rauman kaupungissa peruskouluverkko on kuitenkin keskimääräistä harvempi. Alueen lukioverkko taas on Rauman kaupungin lukiokoulutuksen keskittymisestä johtuen keskimääräistä harvempi, vaikka Eurajoen lukioverkko on selvästi keskimääräistä tiheämpi. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsiköyhempi.

30 Pyhäranta ei järjestä itse perusopetuksen yläluokkien opetusta. Lähde: www.pyharanta.fi.

Taulukko 59. Rauman suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	4 423	4 326	-2,19	1 680	1 472	-12,38
Eurajoki	647	715	10,51	219	217	-0,91
Pyhäranta	233	201	-13,73	70	61	-12,86
Rauma	3 543	3 410	-3,75	1 391	1 194	-14,16

Suuralueella sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät vähenevät. Poikkeuksen tästä tekee Eurajoki, jossa peruskouluikäisten määrän ennustetaan kasvavan.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

10 Pirkanmaa

10.1 Ala-Pirkanmaa

Ala-Pirkanmaan suuralueen muodostavat Akaan ja Valkeakosken kaupungit sekä Urjalan kunta. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 221 henkilöllä eli 0,51 prosenttia.

Taulukko 66. Ala-Pirkanmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Ala-Pirkanmaa	43 350	28	154	9,96	3	515
Akaa	17 092	10	183	10,69	1	627
Urijala	5 251	6	77	8,80	1	177
Valkeakoski	21 007	12	169	9,67	1	742
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen ja sen kaikkien kuntien peruskouluverkko on keskimääräistä tiheämpi. Lukioverkko on vain hieman keskimääräistä tiheämpi, mutta Akaalla ja Valkeakoskella keskimääräistä harvempi. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 67. Ala-Pirkanmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Ala- Pirkanmaa	4 416	4 985	12,88	1 466	1 608	9,69
Akaa	1 946	2 374	21,99	610	737	20,82
Urijala	455	508	11,65	168	154	-8,33
Valkeakoski	2 015	2 103	4,37	688	717	4,22

Alueen sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät kasvavat. Alueen kunnissa vain Urjalan lukioikäisten määrän ennustetaan pienenevän.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

10.2 Luoteis-Pirkanmaa

Tarkastelussa Luoteis-Pirkanmaan suuralueen muodostavat Ikaalisten ja Parkanon kaupungit sekä Kihniön kunta. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 151 henkilöllä eli 0,90 prosenttia.

Taulukko 64. Luoteis-Pirkanmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Luoteis-Pirkanmaa	16 546	11	139	9,22	2	301
Ikaalinen	7 381	7	96	9,13	1	262
Kihniö	2 178	1	190	8,72		
Parkano	6 987	3	221	9,49	1	268
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Alueen sekä peruskoulu- että lukioverkot ovat keskimääristä tiheimmät. Peruskouluverkon osalta tilanteen selittää Ikaalisten peruskouluverkon tiheys. Suuralue on hieman keskimääristä lapsiköyhempi.

Taulukko 65. Luoteis-Pirkanmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Luoteis-Pirkanmaa	1 433	1 411	-1,54	576	477	-17,19
Ikaalinen	637	691	8,48	241	225	-6,64
Kihniö	179	143	-20,11	75	52	-30,67
Parkano	617	577	-6,48	260	200	-23,08

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät alueella pienenevät, lukioikäisten määrä kuitenkin selvästi voimakkaammin. Ainoastaan Ikaalisten kaupungissa peruskouluikäisten määrän ennustetaan kasvavan.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

10.3 Sastamala

Sastamalan suuralueen muodostaa Sastamalan kaupunki (sekä siihen vuoden 2013 alusta liitetty Kiikoisten kunta). Sastamalan verkostolukion muodostavat Mouhijärven lukio, Vammalan lukio ja Äetsän Sarkia-lukio³¹. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 62 henkilöllä eli 0,24 prosenttia. Alueella laaditaan parhailaan lukioselvitystä (Alueviesti 12.9.2012).

Taulukko 68. Sastamalan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Sastamala	25 765	19	139	10,28	3	329
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Sastamalan peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Suuralueen oppilasmäärä verrattuna asukasmäärään on jonkin verran keskimääräistä suurempi.

Taulukko 69. Sastamalan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Sastamala	2 668	2 636	-1,20	965	883	-8,50

Alueen sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät vähenevät hieman.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

10.4 Tampere

Tarkastelussa Tampereen suuralueen muodostavat Hämeenkyrön, Kangasalan, Lempäälän, Pirkkalan, Pälkäneen ja Vesilahden kunnat sekä Nokian, Oriveden, Tampereen ja Ylöjärven kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa suuralueen väestömäärä kasvoi 5 950 henkilöllä eli 1,6 prosenttia.

31 Lähde: www.sastamalanverkstolukio.fi

Taulukko 62. Tampereen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	378 137	128	267	9,05	14	941
Hämeenkyrö	10 530	9	134	11,47	1	409
Kangasala	29 881	16	211	11,28	1	1 156
Lempäälä	20 879	11	237	12,48	1	826
Nokia	32 057	14	241	10,53	1	1 152
Orivesi	9 595	8	119	9,89	1	350
Pirkkala	17 764	7	288	11,35	1	676
Pälkäne	6 880	8	93	10,80	1	239
Tampere	215 227	37	419	7,21	6	1 166
Vesilahti	4 386	5	124	14,11		
Ylöjärvi	30 938	13	295	12,41	1	1 198
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on keskimääräistä harvempi, mutta alueella on myös kuntia, joissa peruskouluverkko on selvästikin keskimääräistä tiheämpi. Tampereen suhteellisesta lapsiköyhyydestä johtuen koko suuralue on keskimääräistä lapsiköyhempi, vaikka alueen muissa kunnissa lapsia on suhteellisesti keskimääräistä enemmän.

Myös suuralueen lukioverkko on keskimääräistä harvempi. Keskimääräistä tiheimmät lukioverkot löytyvät alueen kunnista ainoastaan Hämeenkyröstä, Orivedeltä ja Pälkäneeltä.

Taulukko 63. Tampereen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	35 407	43 915	24,03	13 012	13 812	6,15
Hämeenkyrö	1 180	1 348	14,24	382	398	4,19
Kangasala	3 511	4 701	33,89	1 155	1 406	21,73
Lempäälä	2 653	3 868	45,80	808	1 066	31,93
Nokia	3 597	4 754	32,17	1 135	1 440	26,87
Orivesi	963	1 175	22,01	342	352	2,92
Pirkkala	2 136	2 765	29,45	672	783	16,52
Pälkäne	769	874	13,65	263	267	1,52
Tampere	15 862	17 988	13,40	6 868	6 243	-9,10
Vesilahti	692	984	42,20	169	276	63,31
Ylöjärvi	4 044	5 458	34,97	1 218	1 581	29,80

Suuralueella sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät kasvavat, voimakkaimmin Lempäälässä ja Vesilahdella. Lukioikäisten määrä kasvaa voimakkaimmin Vesilahdella, Lempäälässä ja Ylöjärvellä. Alueen kunnista ainoastaan Tampereen kaupungin lukioikäisten määrään ennustetaan jonkin verran laskua.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Kehittyvä

Lukiokoulutus: Kehittyvä

10.5 Ylä-Pirkanmaa

Tarkastelussa Ylä-Pirkanmaan suuralue muodostuu Juupajoen ja Ruoveden kunnista sekä Mänttä-Vilppulan kaupungista. Mänttä-Vilppulan kaupunki syntyi 1.1.2009, jolloin Mäntän kaupunki liitettiin Vilppulan kuntaan³². Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä väheni 383 henkilöllä eli 2,05 prosenttia.

Taulukko 60. Ylä-Pirkanmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Ylä-Pirkanmaa	18 305	13	133	9,45	2	323
Juupajoki	2 049	2	110	10,74		
Mänttä-Vilppula	11 315	6	173	9,16	1	390
Ruovesi	4 941	5	95	9,57	1	181
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen ja sen kaikkien kuntien peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämpiä. Alue on hieman keskimääräistä lapsiköyhempi.

Taulukko 61. Ylä-Pirkanmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Ylä-Pirkanmaa	1 692	1 481	-12,47	616	546	-11,36
Juupajoki	229	236	3,06	72	71	-1,39
Mänttä-Vilppula	1 014	887	-12,52	363	344	-5,23
Ruovesi	449	358	-20,27	181	131	-27,62

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrä pienenee suuralueella. Pientä kasvua tapahtuu ainoastaan Juupajoen peruskouluikäisten määrässä.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

³² Lähde: www.mantta-vilppula.fi

11 Keski-Suomi

11.1 Jyväskylä

Tarkastelussa Jyväskylän suuralueen muodostavat Hankasalmen, Joutsan, Laukaan, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Toivakan ja Uuraisten kunnat sekä Jyväskylän ja Keuruun kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 2 744 henkilöllä eli 1,44 prosenttia.

Taulukko 70. Jyväskylän suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	193 491	92	194	9,23	11	644
Hankasalmi	5 492	4	134	9,80	1	185
Joutsa	4 959	4	106	8,59	1	167
Jyväskylä	132 018	44	247	8,22	5	951
Keuruu	10 583	7	144	9,54	1	372
Laukaa	18 288	14	166	12,72	1	751
Luhanka	801	2	34	8,49		
Multia	1 852	2	92	9,94		
Muurame	9 442	5	261	13,80	1	422
Petäjävesi	4 071	4	119	11,64	1	149
Toivakka	2 477	2	112	9,08		
Uurainen	3 508	4	113	12,91		
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Koko suuralueella sekä peruskouluverkko että lukioverkko ovat keskimääräistä harvempia. Kuitenkin alueen kunnista vain Jyväskylän kaupunki ylittää molemmissa tarkasteluissa valtakunnalliset keskiarvot. Myös Laukaan lukioverkko ja Muuramen peruskouluverkko ovat keskimääräistä harvempia. Samaan aikaan suuralueen monissa kunnissa peruskouluverkko on tiheäkö, ja alueella toimii myös useita pienehköjä lukioita. Suuralue on keskimääräistä lapsiköyhempi, vaikka alueella on myös useita keskimääräistä selvästikin lapsirikkaampia kuntia.

Taulukko 71. Jyväskylän suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	18 817	22 023	17,04	7 005	7 196	2,73
Hankasalmi	559	619	10,73	198	213	7,58
Joutsa	390	398	2,05	172	138	-19,77
Jyväskylä	11 899	14 027	17,88	4 655	4 765	2,36
Keuruu	973	900	-7,50	374	301	-19,52
Laukaa	2 311	2 759	19,39	742	813	9,57
Luhanka	51	58	13,73	24	17	-29,17
Multia	189	169	-10,58	67	56	-16,42
Muurame	1 306	1 525	16,77	427	424	-0,70
Petäjävesi	441	587	33,11	165	180	9,09
Toivakka	237	301	27,00	65	89	36,92
Uurainen	461	680	47,51	116	200	72,41

Peruskouluikäisten määrä kasvaa suuralueella ja Keuruuta sekä Multiaa lukuun ottamatta myös sen kaikissa kunnissa. Lukioikäisten määrä kasvaa maltillisemmin. Noin puolessa kunnista lukioikäisten määrä kasvaa ja puolessa määrä vähenee. Voimakkaimmin sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät kasvavat Uuraisissa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

11.2 Jämsä

Tarkastelussa Jämsän suuralueen muodostavat Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 482 henkilöllä eli 1,89 prosenttia. Jämsän kaupungissa on jo kaavailtu sen lukioiden yhdistyvän viimeistään lukuvuoden 2015–2016 alussa³³.

33 Lähde: http://www.jamsa.fi/ajankohtaista/tiedotteet/2012/lukioiden_yhdistamisen_ajankohta_tarkentuu.html

Taulukko 72. Jämsän suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	25 024	12	212	10,18	3	322
Jämsä	22 517	10	236	10,47	2	455
Kuhmoinen	2 507	2	95	7,58	1	55
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on hieman valtakunnallista keskiarvoa harvempi ja lukioverkko taas selvästi keskimääräistä tiheämpi. Alueen kunnat ovat kuitenkin molempien verkkojen suhteen huomattavan erilaisia. Jämsän kaupunki on keskimääräistä lapsirikkaampi ja Kuhmoinen taas selvästi keskimääräistä lapsiköyhempi kunta. Koko suuralueen keskiarvo on kuitenkin hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 73. Jämsän suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	2 432	2 001	-17,72	938	724	-22,81
Jämsä	2 259	1 869	-17,26	878	683	-22,21
Kuhmoinen	173	132	-23,70	60	41	-31,67

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät vähentyvät suuralueella ja sen molemmissa kunnissa. Kuhmoisissa vähentyminen on Jämsän kaupunkia voimakkaampaa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

11.3 Saarijärvi

Tarkastelussa Saarijärven suuralueen muodostavat Kannonkosken, Karstulan, Kinnulan ja Kivijärven kunnat sekä Saarijärven kaupunki. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 628 henkilöllä eli 2,90 prosenttia.

Taulukko 76. Saarijärven suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	21 044	18	118	10,10	3	270
Kannonkoski	1 545	1	160	10,36		
Karstula	4 464	3	146	9,79	1	154
Kinnula	1 816	3	70	11,51	1	73

Kivijärvi	1 336	1	146	10,93		
Kyyjärvi	1 500	1	158	10,53		
Saarijärvi	10 383	9	113	9,79	1	417
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä sen kaikkien kuntien peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Suuralue ja kaikki sen kunnat ovat kuitenkin keskimääräistä lapsirikkaampia.

Taulukko 77. Saarijärven suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	2 034	1 788	-12,09	769	598	-22,24
Kannonkoski	161	164	1,86	47	44	-6,38
Karstula	420	324	-22,86	146	110	-24,66
Kinnula	181	148	-18,23	67	47	-29,85
Kivijärvi	127	95	-25,20	68	33	-51,47
Kyyjärvi	147	121	-17,69	59	38	-35,59
Saarijärvi	998	936	-6,21	382	326	-14,66

Peruskouluikäisten määrä pienenee suuralueella ja sen kaikissa kunnissa lukuun ottamatta Kannonkoskea. Lukioikäisten määrä vähenee voimakkaasti koko suuralueella ja sen kaikissa kunnissa. Kivijärvellä lukioikäisten määrä on ennusteen mukaan jopa enemmän kuin puolittumassa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

11.4 Äänekoski

Äänekosken suuralueen muodostavat Konneveden ja Pihtiputaan kunnat sekä Viitasaaren ja Äänekosken kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä väheni 148 henkilöllä eli 0,42 prosenttia.

Taulukko 74. Äänekosken suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	34 831	23	159	10,53	4	335
Konnevesi	2 925	4	72	9,91	1	110
Pihtipudas	4 502	4	126	11,17	1	174
Viitasaari	7 072	4	166	9,39	1	264
Äänekoski	20 332	11	201	10,88	1	793
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät, mutta alueen kunnat ovat keskenään hyvin erilaisia. Myös lukioverkko on myös selvästi valtakunnallista keskiarvoa tiheämpi, tosin Äänekosken kaupungin lukioverkko on keskimääräistä harvempi. Suuralueella toimii kuitenkin useampia pienehköjä lukioita. Suuralue ja Viitasaarta lukuun ottamatta sen kunnat ovat keskimääräistä lapsirikkaampia.

Taulukko 75. Äänekosken suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskouluikäisiä 2011	Peruskouluikäisiä 2025	Muutosprosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutosprosentti
Suuralue	3 590	3 343	-6,88	1 265	1 140	-9,88
Konnevesi	273	244	-10,62	82	89	8,54
Pihtipudas	489	433	-11,45	178	142	-20,22
Viitasaari	656	572	-12,80	245	188	-23,27
Äänekoski	2 172	2 094	-3,59	760	721	-5,13

Peruskouluikäisten määrä suuralueella ja sen kaikissa kunnissa vähenee. Myös lukioikäisten määrä pienenee suuralueella ja sen kunnissa, tosin Konnevedellä lukioikäisten määrän ennustetaan hieman kasvavan.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

12 Etelä-Karjala

12.1 Saimaankaupunki

Saimaankaupungin suuralueen muodostavat Lemin, Luumäen, Parikkalan, Rautjärven, Ruokolahden, Savitaipaleen ja Taipalsaaren kunnat sekä Imatran ja Lappeenrannan kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 369 henkilöllä eli 0,28 prosenttia.

Taulukko 78. Saimaankaupungin suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaat/lukio
Saimaan- kaupunki	132 552	60	196	8,88	10	483
Imatra	28 479	7	338	8,30	2	546
Lappeenranta	72 146	32	198	8,77	4	646
Lemi	3 066	2	164	10,73		
Luumäki	5 116	4	118	9,23	1	183
Parikkala	5 666	3	148	7,85	1	214
Rautjärvi	3 834	3	118	9,26	1	137
Ruokolahti	5 597	4	128	9,17		
Savitaipale	3 789	2	193	10,19	1	137
Taipalsaari	4 859	3	193	11,92		
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on hieman keskimääräistä harvempi. Alueen kunnista selvästi harvimmat peruskouluverkot ovat Imatran ja Lappeenrannan kaupungeissa. Suuralue on melko selvästi keskimääräistä lapsiköyhempi. Alueen lukioverkko on jonkin verran keskimääräistä tiheämpi. Alueen kuntien välillä on kuitenkin eroja ja harvimmat lukioverkotkin löytyvät Imatran ja Lappeenrannan kaupungeista.

Taulukko 79. Saimaankaupungin suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Saimaan–kaupunki	11 792	11 381	-3,49	4 608	3 897	-15,43
Imatra	2 352	2 146	-8,76	1 027	761	-25,90
Lappeenranta	6 473	6 614	2,18	2 475	2 289	-7,52
Lemi	340	309	-9,12	121	106	-12,40
Luumäki	452	423	-6,42	162	135	-16,67
Parikkala	438	379	-13,47	176	123	-30,11
Rautjärvi	331	228	-31,12	117	72	-38,46
Ruokolahti	497	439	-11,67	182	137	-24,73
Savitaipale	310	257	-17,10	146	95	-34,93
Taipalsaari	599	586	-2,17	202	179	-11,39

Alueen sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät vähentyvät. Oppilas- ja opiskelijapohja pienenee kaikissa alueen kunnissa lukuun ottamatta Lappeenrannan peruskouluikäisiä.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

13 Etelä-Savo

13.1 Mikkeli

Tarkastelussa Mikkelin suuralueen muodostavat Hirvensalmen, Juvan, Kangasniemen, Mäntyharjun, Pertunmaan ja Puumalan kunnat sekä Mikkelin kaupunki. Aiempi Mikkelin kaupunki, sekä Ristiinan ja Suomenniemen kunnat yhdistyivät uudeksi Mikkelin kaupungiksi 1.1.2013³⁴. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 514 henkilöllä eli 0,64 prosenttia.

Taulukko 80. Mikkelin suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- taita/lukio
Suuralue	80 427	54	143	9,63	5	565
Hirvensalmi	2 388	4	65	10,89		
Juva	6 910	7	95	9,59	1	231
Kangasniemi	5 868	7	70	8,37	1	219
Mikkeli	54 531	28	194	9,96	2	987
Mäntyharju	6 395	5	116	9,07	1	199
Pertunmaa	1 914	2	83	8,62		
Puumala	2 421	1	155	6,40		
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on keskimääräistä tiheämpi, ja lähellä valtakunnallista keskitasoa vain Mikkelin kaupungissa ja yhden peruskoulun Puumalassa. Suuralue on jonkin verran keskimääräistä lapsirikkaampi, vaikka sen alueella on myös Puumalan tapaisia huomattavan lapsiköyhiä kuntia. Lukioverkko alueella on valtakunnallista keskiarvoa harvempi johtuen kuitenkin Mikkelin kaupungin harvasta lukioverkosta. Samaan aikaan suuralueella on myös lukioita, joiden opiskelijapohja on suhteellisen kapea.

34 Lähde: www.mikkeli.fi

Taulukko 81. Mikkelin suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	7 347	6 839	-6,91	2 846	2 343	-17,67
Hirvensalmi	255	186	-27,06	80	59	-26,25
Juva	641	564	-12,01	237	184	-22,36
Kangasniemi	481	430	-10,60	194	142	-26,80
Mikkeli	5 120	4 943	-3,46	2 015	1 711	-15,09
Mäntyharju	527	431	-18,22	201	151	-24,88
Pertunmaa	163	167	2,45	51	56	9,80
Puumala	160	118	-26,25	68	40	-41,18

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrä suuralueella pienenee. Alueen kunnista ainoastaan Pertunmaan peruskoulu- ja lukioikäisten määrä on ennusteen mukaan kasvussa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

13.2 Savonlinna

Tarkastelussa Savonlinnan suuralueen muodostavat Enonkosken, Rantasalmen ja Sulkavan kunta sekä Savonlinnan kaupunki. Punkaharju ja Kerimäki liittyivät Savonlinnan kaupunkiin 1.1.2013³⁵. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 517 henkilöllä eli 1,13 prosenttia.

Taulukko 84. Savonlinnan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	45 264	28	133	8,24	6	271
Enonkoski	1 565	1	146	9,33		
Rantasalmi	3 950	5	72	9,14	1	150
Savonlinna	36 871	19	155	7,99	4	333
Sulkava	2 878	3	93	9,73	1	91
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä sen kaikkien kuntien peruskoulu- että lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämpiä. Suuralue on Sulkavan kuntaa lukuun ottamatta selvästi keskimääräistä lapsi-
köyhempi.

³⁵ Lähde: www.savonlinna.fi

Taulukko 85. Savonlinnan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	3 929	3 448	-12,24	1 577	1 230	-22,00
Enonkoski	153	126	-17,65	46	42	-8,70
Rantasalmi	355	276	-22,25	130	90	-30,77
Savonlinna	3 163	2 847	-9,99	1 315	1 040	-20,91
Sulkava	258	199	-22,87	86	58	-32,56

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa vähenevät, mutta lukioikäisten määrä voimakkaammin.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

13.3 Varkaus-Pieksämäki

Varkaus-Pieksämäen suuralueen muodostavat Heinäveden, Joroisten, Leppävirran kunnat sekä Pieksämäen ja Varkauden kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 1 058 henkilöllä eli 1,68 prosenttia.

Taulukko 82. Varkaus-Pieksämäen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Varkaus-Pieksämäki	61 896	39	149	9,37	5	467
Heinävesi	3 827	3	111	8,73	1	131
Joroinen	5 345	6	92	10,29	1	202
Leppävirta	10 407	9	117	10,16	1	382
Pieksämäki	19 705	12	144	8,75	1	689
Varkaus	22 612	9	237	9,44	1	930
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä peruskoulu- että lukioverkko ovat keskimääräistä tiheimmät. Suuralue on myös hieman keskimääräistä lapsiköyhempi. Varkauden peruskoulu- ja lukioverkot ovat kuitenkin valtakunnallista keskiarvoa selvästi harvemmat. Myös Pieksämäen kaupungin lukioverkko on valtakunnallista keskiarvoa harvempi.

Taulukko 83. Varkaus-Pieksämäen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoului- käisiä 2011	Peruskoului- käisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Varkaus-Pieksämäki	5 585	4 870	-12,80	2 151	1 632	-24,13
Heinävesi	310	269	-13,23	122	89	-27,05
Joroinen	540	545	0,93	194	164	-15,46
Leppävirta	1 053	1 015	-3,61	361	318	-11,91
Pieksämäki	1 664	1 439	-13,52	655	475	-27,48
Varkaus	2 018	1 602	-20,61	819	586	-28,45

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät ovat suuralueella ja sen alueen kunnissa vähentymässä. Lukioikäisten määrä pienenee selvästi voimakkaammin. Ainoastaan Joroisten peruskouluikäisten määrä hieman kasvaa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

14 Etelä-Pohjanmaa

14.1 Ala-Pohjanmaa

Ala-Pohjanmaan suuralueen muodostavat Alavuden, Virtain ja Ähtärin kaupungit sekä Kuortaneen kunta. Töysän kunta liittyi Alavuteen vuoden 2013 alussa³⁶. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 429 henkilöllä eli 1,40 prosenttia.

Taulukko 92. Ala-Pohjanmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Ala-Pohjanmaa	30 161	30	101	10,06	4	289
Alavus	12 391	13	106	11,08	1	506
Kuortane	3 902	5	73	9,30	1	151
Virrat	7 455	7	94	8,85	1	251
Ähtäri	6 413	5	128	9,98	1	248
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen ja sen kaikkien kuntien peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Alavus on lukiokoulutuksen osalta kuitenkin lähellä valtakunnallista keskitasoa. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 93. Ala-Pohjanmaan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Ala-Pohjanmaa	2 945	2 941	-0,14	1 098	949	-13,57
Alavus	1 345	1 375	2,23	506	436	-13,83
Kuortane	367	371	1,09	134	127	-5,22
Virrat	624	596	-4,49	227	185	-18,50
Ähtäri	609	599	-1,64	231	201	-12,99

³⁶ Lähde: www.toysa.fi

Suuralueen peruskouluikäisten määrä säilyy lähes ennallaan, ja jopa lisääntyy hieman Alavudella ja Kuortaneella. Lukioikäisten määrä taas vähenee selvästi suuralueella ja sen kaikissa kunnissa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

14.2 Järviseutu

Tarkastelussa Järviseudun suuralueen muodostavat Soinin ja Vimpelin kunnat sekä Alajärven kaupunki. Suuralueen kunnat ovat vuoden 2009 alusta asti muodostaneet Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen, jonka opetus- ja sivistyspalveluista vastaa Alajärven koulutoimisto³⁷. Soinin ja Vimpelin lukuja on kuitenkin esitelty taulukoissa erikseen. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 385 henkilöllä eli 2,36 prosenttia.

Taulukko 90. Järviseudun suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Järviseutu	15 914	18	104	11,81	2	349
Alajärvi	10 331	12	104	11,81	1	463
Soini	2 362	2	sis. Alajärvi	sis. Alajärvi		
Vimpeli	3 221	4	sis. Alajärvi	sis. Alajärvi	1	140
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Suuralue on keskimääräistä selvästi lapsirikkaampi.

Taulukko 91. Järviseudun suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Järviseutu	1 806	1 651	-8,58	648	542	-16,36
Alajärvi	1 211	1 096	-9,50	431	375	-12,99
Soini	255	185	-27,45	93	64	-31,18
Vimpeli	340	370	8,82	124	103	-16,94

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella pienenevät. Ainoastaan Vimpelissä peruskouluikäisiä tulee ennusteen mukaan olemaan nykyistä enemmän.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

³⁷ Lähde: www.jarvi-pohjanmaa.fi

14.3 Kauhava

Tarkastelussa Kauhavan suuralueen muodostavat Evijärven ja Lappajärven kunnat sekä Kauhavan kaupunki. Nykyinen Kauhavan kaupunki muodostettiin 1.1.2009 neljästä kunnasta eli Alahärmästä, Kauhavasta, Korttesjärvestä ja Ylihärmästä³⁸. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 227 henkilöllä eli 0,96 prosenttia.

Taulukko 88. Kauhavan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	23 461	27	93	10,68	4	250
Evijärvi	2 750	4	75	10,95	1	119
Kauhava	17 278	19	100	10,99	2	368
Lappajärvi	3 433	4	77	8,94	1	146
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Suuralue on keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 89. Kauhavan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	2 376	2 196	-7,58	949	725	-23,60
Evijärvi	262	215	-17,94	119	74	-37,82
Kauhava	1 842	1 751	-4,94	704	572	-18,75
Lappajärvi	272	230	-15,44	126	79	-37,30

Peruskoulu- ja lukioikäisten määrät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa vähentyvät. Erityisesti lukioikäisten määrän pienenee voimakkaasti.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

³⁸ Lähde: www.kauhava.fi

14.4 Seinäjoki

Tarkastelussa Seinäjoen suuralueen muodostavat Ilmajoen, Isonkyrön ja Jalasjärven kunnat sekä Lapuan ja Seinäjoen kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 1 323 henkilöllä eli 1,37 prosenttia.

Taulukko 94. Seinäjoen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	98 185	70	148	10,58	7	542
Ilmajoki	11 897	13	105	11,52	1	483
Isokyrö	4 938	4	134	10,87	1	176
Jalasjärvi	8 130	7	118	10,14	1	349
Lapua	14 531	13	124	11,07	1	569
Seinäjoki	58 689	33	183	10,31	3	740
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät, lukioverkko tosin vain niukasti. Seinäjoen kaupungin peruskouluverkon tiheys lähentelee valtakunnallista keskitasoa, ja sen lukioverkko on keskimääräistä selvästi harvempi. Suuralue on keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 95. Seinäjoen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	10 477	12 158	16,04	3 697	3 952	6,90
Ilmajoki	1 399	1 622	15,94	448	505	12,72
Isokyrö	536	579	8,02	180	191	6,11
Jalasjärvi	781	732	-6,27	334	247	-26,05
Lapua	1 603	1 742	8,67	539	563	4,45
Seinäjoki	6 158	7 483	21,52	2 196	2 446	11,38

Suuralueen peruskouluikäisten ja lukioikäisten määrät ovat kasvussa, ja erityisen voimakkaasti kasvaa alueen peruskouluikäisten määrä. Alueen kunnista ainoastaan Jalasjärvellä peruskoulu- ja lukioikäisten määrät ovat ennusteen mukaan pienentymässä.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

14.5 Suupohja

Suupohjan suuralueen muodostavat Isojoen, Karijoen ja Teuvan kunnat sekä Kauhajoen ja Kurikan kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 436 henkilöllä eli 1,12 prosenttia.

Taulukko 86. Suupohjan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suupohja	38 423	33	118	10,11	4	390
Isojoki	2 353	1	251	10,67		
Karijoki	1 527	2	37	4,91 ³⁹		
Kauhajoki	14 202	11	136	10,51	1	601
Kurikka	14 494	10	147	10,11	2	293
Teuva	5 847	9	67	10,24	1	204
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät. Alueen kunnista ainoastaan yhden peruskoulun Isojoella on valtakunnallista keskiarvoa harvempi peruskouluverkko. Kauhajoella taas on hieman keskimääräistä enemmän lukioikäisiä kaupungin yhtä lukiota kohti. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 87. Suupohjan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suupohja	3 769	3 432	-8,94	1 499	1 172	-21,81
Isojoki	218	169	-22,48	97	53	-45,36
Karijoki	132	118	-10,61	59	38	-35,59
Kauhajoki	1 485	1 350	-9,09	559	457	-18,25
Kurikka	1 362	1 260	-7,49	591	448	-24,20
Teuva	572	535	-6,47	193	176	-8,81

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät vähenevät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

³⁹ Kunnalla on sopimus luokkien 7–9 opetuksesta Kristiinankaupungin kanssa. Lähde: www.karijoki.fi

15 Pohjanmaa – Österbotten

15.1 Pietarsaari

Tarkastelussa Pietarsaaren suuralueen muodostavat Luodon ja Pedersören kunnat sekä Pietarsaaren ja Uusikaarlepyyn kaupungit. Pedersöre, Uusikaarlepyy ja Pietarsaaren kaupunki ovat kaksikielisiä kuntia, joissa enemmistökielenä on ruotsi. Luodon virallisena kielenä on ruotsi. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 173 henkilöllä eli 0,40 prosenttia.

Taulukko 98. Pietarsaaren suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	42 997	41	127	12,11	4	496
Luoto	4 924	5	155	15,72		
Pedersören kunta	10 933	15	103	14,18	1	542
Pietarsaari	19 623	11	195	10,96	2	427
Uusikaarlepyy	7 517	10	73	9,75	1	282
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Sekä peruskoulu- että lukioverkot ovat suuralueella keskimääräistä tiheämmät. Pietarsaaren kaupungin peruskouluverkon sekä Pedersören kunnan lukioverkon tiheydet ovat kuitenkin lähellä valtakunnallista keskitasoa. Suuralue on selvästi keskimääräistä lapsirikkaampi, korostuen etenkin Luodon ja Pedersören kunnissa. Kuten aiemmin (ks. 3.2) on todettu, Luodossa on myös Suomen lukiottomista kunnista korkein 16–18-vuotiaiden suhteellinen osuus kunnan asukasluvusta (6,26 %).

Taulukko 99. Pietarsaaren suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	5 094	5 754	12,96	1 932	1 846	-4,45
Luoto	778	941	20,95	299	278	-7,02
Pedersören kunta	1 580	1 838	16,33	541	558	3,14
Pietarsaari	2 024	2 120	4,74	807	713	-11,65
Uusikaarlepyy	712	855	20,08	285	297	4,21

Peruskouluikäisten määrä on suuralueella ja sen kaikissa kunnissa kasvussa. Lukioikäisten määrä alueella kuitenkin hieman pienentyä, paitsi Pedersöressä ja Uusikaarlepyyssä.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

15.2. Suupohjanranta

Tarkastelussa Suupohjanrannan suuralueen muodostavat Kaskisten, Kristiinankaupungin ja Närpiön kaupungit. Kaskinen on kaksikielinen suomen ollessa enemmistökielenä. Kristiinankaupunki on myös kaksikielinen ruotsin ollessa enemmistökieli. Närpiö on ruotsinkielinen kunta. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 238 henkilöllä eli 1,31 prosenttia.

Taulukko 96. Suupohjanrannan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suupohjanranta	17 916	19	85	9,00	3	227
Kaskinen	1 405	2	48	6,83		
Kristiinankaupunki	7 100	9	75	9,54	2	140
Närpiö	9 411	8	105	8,94	1	359
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä peruskoulu- että lukioverkko ovat keskimääräistä tiheimmät. Suuralue ja sen kunnat ovat keskimääräistä lapsiköyhempiä.

Taulukko 97. Suupohjanrannan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suupohjanranta	1 458	1 356	-7,00	697	472	-32,28
Kaskinen	100	97	-3,00	48	33	-31,25
Kristiinankaupunki	540	441	-18,33	276	148	-46,38
Närpiö	818	818	0,00	373	291	-21,98

Peruskoulu- ja lukioikäisten määrä suuralueella vähenee, joista lukioikäisten määrä voimakkaammin. Alueen kunnista Kristiinankaupunki menettää oppilas- ja opiskelija-pohjaansa eniten.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

15.3 Vaasa

Tarkastelussa Vaasan suuralueen muodostavat Korsnäs, Laihia, Maalahden, Mustasaaren ja Vöyrin kunnat sekä Vaasan kaupunki. Vähänkyrön kunta liitettiin Vaasaan vuoden 2013 alussa⁴⁰. Vaasan kaupunki on kaksikielinen suomen ollessa enemmistökielenä. Maalahti, Mustasaari ja Vöyri ovat kaksikielisiä kuntia, joissa enemmistökielenä on ruotsi. Korsnäs on ruotsinkielinen ja Laihia suomenkielinen kunta. Taulukon 4 mukaisesti tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 1915 henkilöllä eli 1,83 prosenttia.

Taulukko 100. Vaasan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Aukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Aukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	106 610	69	142	9,16	6	631
Korsnäs	2 250	3	47	6,27 ⁴¹		
Laihia	7 935	6	132	9,98	1	253
Maalahti	5 611	6	103	11,01	1	187
Mustasaari	18 868	17	119	10,75	1	692
Vaasa	65 206	25	221	10,24	2	1139
Vöyri	6 740	12	56	8,62	1	282
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on keskimääräistä tiheämpi, tosin Vaasan kaupungissa keskiarvoa harvempi. Lukioverkko taas on suuralueella keskimääräistä harvempi. Alueen kuntien välillä on lukioverkon tiheyden suhteen kuitenkin merkittäviä eroja. Suuralue on keskimääräistä hieman lapsiköyhempi.

Taulukko 101. Vaasan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskouluikäisiä 2011	Peruskouluikäisiä 2025	Muutosprosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutosprosentti
Suuralue	10 391	12 263	18,02	3 758	4 001	6,47
Korsnäs	223	238	6,73	83	82	-1,20
Laihia	824	1 007	22,21	242	307	26,86
Maalahti	511	607	18,79	195	208	6,67
Mustasaari	2 078	2 622	26,18	674	760	12,76
Vaasa	6 051	6 968	15,15	2 265	2 328	2,78
Vöyri	704	821	16,62	299	316	5,69

Peruskouluikäisten ja lukioikäisten määrät ovat suuralueella ja sen kunnissa kasvussa. Ainoastaan Korsnäsissä lukioikäisten määrän ennustetaan hieman vähentyvän.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

⁴⁰ Lähde: www.vaasa.fi

⁴¹ Kunnassa ei ole omaa yläkoulua. Lähde: www.korsnas.fi.

16 Keski-Pohjanmaa

16.1 Kokkola

Tarkastelussa Kokkolan suuralueen muodostaa nykyinen Keski-Pohjanmaan maakunta eli Halsuan, Kaustisten, Kruunupyyn, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat sekä Kannuksen ja Kokkolan kaupungit. Kokkolan kaupunki ja Kruunupyy ovat kaksikielisiä kuntia. Kokkolan kaupungissa enemmistökielenä on suomi ja Kruunupyyssä ruotsi. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä kasvoi 11 henkilöllä eli 0,01 prosenttia.

Taulukko 102. Kokkolan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	75 163	66	129	11,32	10	311
Halsua	1 275	4	38	11,84		
Kannus	5 695	6	124	13,08	1	251
Kaustinen	4 281	5	92	10,77	1	163
Kokkola	46 579	29	176	10,94	4	477
Kruunupyy	6 683	9	82	10,98	1	288
Lestijärvi	849	1	86	10,13		
Perho	2 911	4	109	14,98	1	139
Toholampi	3 483	5	91	13,09	1	144
Veteli	3 407	3	116	10,18	1	130
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen ja sen kaikkien kuntien peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät. Suuralue ja sen kaikki kunnat ovat keskimääräistä lapsirikkaampia.

Taulukko 103. Kokkolan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	8 282	8 950	8,07	3 147	2 974	-5,50
Halsua	140	97	-30,71	50	31	-38,00
Kannus	671	567	-15,50	263	169	-35,74
Kaustinen	431	450	4,41	181	153	-15,47
Kokkola	5 102	5 844	14,54	1 901	1 958	3,00
Kruunupyy	748	755	0,94	295	254	-13,90
Lestijärvi	76	63	-17,11	38	22	-42,11
Perho	419	439	4,77	142	151	6,34
Toholampi	386	430	11,40	142	134	-5,63
Veteli	309	305	-1,29	135	102	-24,44

Peruskouluikäisten määrä suuralueella on kasvussa, mutta osassa sen kunnista oppilasmäärän ennustetaan kuitenkin pienenevän jopa selvästi. Lukioikäisten määrä suuralueella ja lähes kaikissa sen kunnissa vähenee. Ainoastaan Kokkolan kaupungissa ja Perhossa lukioikäisten määrät hieman kasvavat.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

17 Pohjois-Savo

17.1 Kuopio

Tarkastelussa Kuopion suuralueen muodostavat Juankosken, Kaavin, Maaningan, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kunnat sekä Kuopion ja Suonenjoen kaupungit. Suuraluetta luonnehtivat eteläisempää Suomea harvempi asutustiheys ja pidemmät maantieteelliset etäisyydet. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 1 220 henkilöllä eli 0,78 prosenttia.

Taulukko 104. Kuopion suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/ lukio
Suuralue	157 441	72	211	9,65	14	415
Juankoski	5 147	4	146	11,37	1	176
Kaavi	3 383	4	53	6,24		
Kuopio	103 936	37	254	9,04	7	546
Maaninka	3 842	4	111	11,53		
Rautalampi	3 483	2	161	9,24	1	101
Rautavaara	1 844	1	142	7,70	1	48
Siilinjärvi	21 310	10	274	12,84	1	942
Suonenjoki	7 580	5	143	9,43	1	265
Tervo	1 702	1	153	8,99		
Tuusniemi	2 822	3	90	9,57		79
Vesanto	2 392	1	223	9,32		73
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Peruskouluverkko suuralueella on keskimääräistä harvempi. Siilinjärven, Vesannon ja Siilinjärven peruskouluverkot ovat alueen kunnista valtakunnallista keskiarvoa harvempia. Tihein peruskouluverkko alueella on Kaavin kunnassa. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Suuralueen lukioverkko on keskimääräistä tiheämpi. Muista alueen kunnista poiketen Siilinjärvellä on kuitenkin valtakunnallista keskiarvoa huomattavasti harvempi lukioverkko. Myös Kuopion kaupunki on lukioverkkonsa osalta hyvin lähellä valtakunnallista keskiarvoa.

Taulukko 105. Kuopion suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	15 055	15 317	1,74	5 716	5 060	-11,48
Juankoski	442	402	-9,05	176	130	-26,14
Kaavi	323	284	-12,07	132	89	-32,58
Kuopio	9 490	9 858	3,88	3 757	3 395	-9,64
Maaninka	432	487	12,73	141	130	-7,80
Rautalampi	296	285	-3,72	122	95	-22,13
Rautavaara	129	130	0,78	47	41	-12,77
Siilinjärvi	2 685	2 776	3,39	866	812	-6,24
Suonenjoki	710	637	-10,28	251	217	-13,55
Tervo	148	101	-31,76	56	32	-42,86
Tuusniemi	220	195	-11,36	87	65	-25,29
Vesanto	180	162	-10,00	81	54	-33,33

Suuralueella peruskouluikäisten määrä kasvaa. Alueen kuntien välillä on kuitenkin vaihtelua, kun osassa kunnista peruskouluikäisten määrä lisääntyy ja esimerkiksi Tervossa vähenee lähes kolmanneksella. Lukioikäisten määrä sen sijaan pienenee suuralueella ja kaikissa sen kunnissa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

17.2 Ylä-Savo

Tarkastelussa Ylä-Savon suuralueen muodostavat Keiteleen, Lapinlahden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnat sekä Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 542 henkilöllä eli 0,93 prosenttia.

Taulukko 106. Ylä-Savon suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Ylä-Savo	57 700	35	164	9,97	6	361
Iisalmi	22 149	12	175	9,48	1	809
Keitele	2 527	1	220	9,71		
Kiuruvesi	9 067	6	164	10,84	1	386
Lapinlahti	10 390	6	178	10,29	1	388
Pielavesi	5 006	3	168	10,07	1	177
Sonkajärvi	4 596	3	150	9,81	1	172
Vieremä	3 965	4	107	10,77	1	154
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Alueen kunnista vain yhden peruskoulun Keiteleellä on valtakunnallista keskiarvoa harvempi peruskouluverkko ja vastaavasti vain Iisalmissa keskimääräistä harvempi lukioverkko. Suuralue ja sen kunnat Iisalmea lukuun ottamatta ovat keskimääräistä lapsirikkaampia.

Taulukko 107. Ylä-Savon suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Ylä-Savo	5 520	5 226	-5,33	2 164	1 748	-19,22
Iisalmi	2 063	2 015	-2,33	804	692	-13,93
Keitele	207	190	-8,21	77	60	-22,08
Kiuruvesi	911	815	-10,54	374	266	-28,88
Lapinlahti	1 059	1 040	-1,79	415	355	-14,46
Pielavesi	470	410	-12,77	168	124	-26,19
Sonkajärvi	402	354	-11,94	178	126	-29,21
Vieremä	408	402	-1,47	148	125	-15,54

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät pienentyvät suuralueella ja kaikissa sen kunnissa. Lukioikäisten määrä pienenee selvästi peruskouluikäisiä voimakkaammin.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

18 Pohjois-Karjala

18.1 Joensuu

Tarkastelussa Joensuun suuralueen muodostavat Ilomantsin, Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven kunnat sekä Joensuun ja Outokummun kaupungit. Suuraluetta luonnehtivat eteläisempää Suomea harvempi asutustiheys ja pidemmät maantieteelliset etäisyydet. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 1 263 henkilöllä eli 1,08 prosenttia.

Taulukko 108. Joensuun suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	118 050	57	189	9,12	9	496
Ilomantsi	5 836	4	119	8,12	1	173
Joensuu	73 772	27	221	8,07	5	555
Kontiolahti	13 990	11	172	13,50	1	563
Liperi	12 292	8	167	10,85		
Outokumpu	7 383	1	634	8,59	1	253
Polvijärvi	4 777	6	80	10,07	1	175
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskouluverkko on tiheydeltään jokseenkin valtakunnallisen keskiarvon tuntumassa. Outokummun peruskouluverkko on maamme harvin, ja myös Joensuun kaupungin peruskouluverkko on keskimääräistä selvästi harvempi. Samaan aikaan joidenkin alueen kuntien peruskouluverkot ovat kuitenkin valtakunnallisesti vertailtuna tiheäköjiä. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsiköyhempi.

Lukioverkoltaan suuralue on hieman keskimääräistä tiheämpi. Alueella on kuitenkin useita opiskelijapohjaltaan pieniä lukioita. Toisaalta alueella sijaitsee myös Liperi, joka on Suomen asukasluvultaan selvästi suurin lukioton kunta.

Taulukko 109. Joensuun suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	11 463	11 903	3,84	4 307	3 919	-9,01
Ilomantsi	446	308	-30,94	175	112	-36,00
Joensuu	6 582	6 681	1,50	2 641	2 302	-12,84
Kontiolahti	1 973	2 300	16,57	605	691	14,21
Liperi	1 391	1 677	20,56	491	475	-3,26
Outokumpu	614	561	-8,63	241	220	-8,71
Polvijärvi	457	376	-17,72	154	119	-22,73

Suuralueen peruskouluikäisten määrä kasvaa. Alueen kuntien välillä on kuitenkin vaihtelua. Puolessa kunnista peruskouluikäisten määrä kasvaa ja puolessa taas pienenee. Lukioikäisten määrä vähentyy suuralueella ja kaikissa sen kunnissa lukuun ottamatta Kontiolahtea.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

18.2 Kitee

Tarkastelussa Kiteen suuralueen muodostavat Rääkkylän ja Tohmajärven kunnat sekä Kiteen kaupunki. Kesälahden kunta yhdistyi Kiteeseen 1.1.2013 alkaen⁴². Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 462 henkilöllä eli 2,37 prosenttia.

Taulukko 110. Kiteen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	19 049	11	167	9,64	2	340
Kitee	11 520	6	185	9,64	1	427
Rääkkylä	2 535	1	216	8,52		
Tohmajärvi	4 994	4	128	10,23	1	181
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

⁴² Lähde: www.kitee.fi

Suuralueen sekä peruskoulu- että lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät. Yhden peruskoulun Rääkkylän peruskouluverkko on kuitenkin valtakunnallista keskiarvoa harvempi. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 111. Kiteen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	1 741	1 417	-18,61	663	491	-25,94
Kitee	1 044	842	-19,35	415	309	-25,54
Rääkkylä	215	158	-26,51	72	54	-25,00
Tohmajärvi	482	417	-13,49	176	128	-27,27

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa pienentyvät selvästi. Lukioikäisten määrä vähenee hieman voimakkaammin.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

18.3 Nurmies-Lieksa

Tarkastelussa Nurmies-Lieksan suuralueen muodostavat Juuan ja Valtimon kunnat sekä Lieksan ja Nurmeksien kaupungit. Suuraluetta luonnehtivat eteläisempää Suomea harvempi asutustiheys ja pidemmät maantieteelliset etäisyydet. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 150 henkilöllä eli 0,51 prosenttia.

Taulukko 112. Nurmies-Lieksan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Nurmies-Lieksa	28 851	16	155	8,57	4	266
Juuka	5 456	5	106	9,68	1	180
Lieksa	12 600	7	144	8,02	1	471
Nurmies	8 364	3	244	8,76	1	335
Valtimo	2 431	1	202	8,31	1	77
Koko Suomi	5 373 693	2653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä peruskoulu- että lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät. Alueen kuntien välillä on kuitenkin eroavaisuuksia. Yhden peruskoulun Valtimon ja toisaalta myös Nurmeksien kaupungin peruskouluverkot ovat valtakunnallista keskiarvoa harvemmat. Alue on Juuan kuntaan lukuun ottamatta selvästi keskimääräistä lapsiköyhempi.

Taulukko 113. *Nurmes-Lieksan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.*

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Nurmes-Lieksa	2 216	1 812	-18,23	981	619	-36,90
Juuka	460	398	-13,48	184	123	-33,15
Lieksa	888	658	-25,90	425	239	-43,76
Nurmes	684	583	-14,77	311	202	-35,05
Valtimo	184	173	-5,98	61	55	-9,84

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät pienentyvät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa. Lukioikäisten määrä vähenee yli kolmanneksella.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

19 Kainuu

19.1 Kajaani

Tarkastelussa Kajaanin suuralueen muodostavat nykyinen Kajaanin kaupunki sekä Paltamon, Ristijärven, Sotkamon ja Vaalan kunnat. Näistä kunnista kaikki paitsi Vaalan kunta ovat olleet täysimääräisesti mukana Kainuun maakuntahallintokokeilussa, joka alkoi vuonna 2005 ja päättyi vuoden 2012 lopussa. Kokeilussa maakunta on vastannut myös nuorten ja aikuisten ammatillisesta koulutuksesta sekä lukiokoulutuksesta (Kainuun maakuntaportaali 2012). Perusopetuksen kukin kunta on kuitenkin järjestänyt itsenäisesti. Taulukon 2 mukaisena tarkasteluajankana suuralueen väkiluku väheni 366 henkilöllä eli 0,63 prosentilla. Suuraluetta luonnehtivat eteläisempää Suomea harvempi asutustiheys ja pidemmät maantieteelliset etäisyydet.

Taulukko 114. Kajaanin suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaat/lukio
Suuralue	57 353	27	203	9,55	4	674
Kajaani	38 043	12	293	9,26	1	1 578
Paltamo	3 809	3	129	10,16	1	152
Ristijärvi	1 488	1	120	8,06		
Sotkamo	10 699	9	122	10,23	1	436
Vaala	3 314	2	178	10,71	1	145
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat tiheydeltään hyvin lähellä valtakunnallisia keskiarvoja. Kajaanin kaupunkia lukuun ottamatta alueen kuntien peruskoulu- ja lukioverkot ovat kuitenkin melko selvästi keskimääräistä tiheämpiä. Suuralue on vain hieman keskimääräistä lapsiköyhempi.

Koko Kainuun ja siten myös Kajaanin suuralueen lukiokoulutuksen järjestelyt ovat olleet valtakunnallisessa mittakaavassa ainutlaatuisia. Lukiokoulutuksesta suuralueella on vastannut Vaalan lukiota (Vaalan kunta) lukuun ottamatta Kainuun maakunta -kuntayhtymä. Paltamon lukio on kuulunut yhdessä Puolangan ja Suomussalmen sekä sittemmin jo lakkautettujen Vuolijoen ja Hyrynsalmen lukioiden kanssa ns. filiaalilukioon, jossa yhden kuntayhtymän hallinnollisen tulosityksikön alle Suomussalmen lukion hallinnoimana on kuulunut useampi lukiotoimipiste.

Taulukko 115. Kajaanin suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaat 2011	16–18-vuotiaat 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	5 516	5 745	4,15	2 288	1 965	-14,12
Kajaani	3 680	3 950	7,34	1 515	1 360	-10,23
Paltamo	360	344	-4,44	150	109	-27,33
Ristijärvi	102	89	-12,75	55	31	-43,64
Sotkamo	1 043	1 103	5,75	438	376	-14,16
Vaala	331	259	-21,75	130	89	-31,54

Peruskouluikäisten määrä kasvaa suuralueella, mutta alueen pienemmissä kunnissa oppilasmäärät vähenevät. Lukioikäisten määrä vähenee kaikissa alueen kunnissa, ja alueen pienemmissä kunnissa vähennys on huomattavaa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

19.2 Kuhmo

Kuhmon kunta oli ainoa Manner-Suomen kunta, jonka suhteen Kunnallishallinnon rakennetyöryhmä ei esittänyt mitään selvitystarvetta nykyiseen kuntajakoon, perustuen muun muassa kunnan laajaan maa-alueeseen sekä pitkiin etäisyyksiin muihin keskuksiin (VM 2012). Kuhmon väestö on voimakkaasti sekä vähenemässä että ikääntymässä. Taulukon 2 mukaisena tarkasteluaikana kunnan väkiluku vähentyi 216 henkilöllä eli 2,26 prosenttia. Kunnan asukasluvun ennustetaan edelleen pienenevän vuoteen 2030 mennessä 17,1 prosenttia vuoden 2011 tasosta (VM 2012).

Taulukko 116. Kuhmon suuralueen peruskoulu- ja lukioverkosto.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Kuhmo	9 334	5	161	8,61	1	325
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Kuhmon peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Kunta on myös keskimääräistä lapsiköyhempi.

Taulukko 117. Kuhmon suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Kuhmo	770	586	-23,90	334	227	-32,04

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella vähenevät voimakkaasti.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

19.3 Suomussalmi

Tarkastelussa Suomussalmen suuralueen muodostavat Hyrynsalmen, Puolangan ja Suomussalmen kunnat. Suuraluetta luonnehtivat eteläisempää Suomea harvempi asutustiheys ja pidemmät maantieteelliset etäisyydet. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 545 henkilöllä eli 3,59 prosenttia.

Taulukko 118. Suomussalmen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	14 617	12	113	9,24	2	266
Hyrynsalmi	2 673	3	81	9,09		
Puolanka	2 999	2	139	9,27	1	117
Suomussalmi	8 945	7	119	9,28	1	314
Koko Suomi	5 373 693	2653	194	9,57	358	557

Suuralueen sekä peruskoulu- että lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsiköyhempi.

Taulukko 119. Suomussalmen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	1 195	914	-23,51	537	311	-42,09
Hyrynsalmi	209	177	-15,31	114	57	-50,00
Puolanka	239	167	-30,13	109	56	-48,62
Suomussalmi	747	570	-23,69	314	198	-36,94

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa vähenevät voimakkaasti.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

20 Pohjois-Pohjanmaa

20.1 Haapasiika

Tarkastelussa Haapasiian suuralueen muodostavat Kärsämäen, Pyhännän, Reisjärven ja Siikalatvan kunnat sekä Haapajärven, Haapaveden, Nivalan ja Pyhäjärven kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 542 henkilöllä eli 1,18 prosenttia.

Taulukko 128. Haapasiian suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Haapasiika	45 425	47	120	12,46	7	295
Haapajärvi	7 611	7	148	13,65	1	352
Haapavesi	7 391	7	141	13,34	1	343
Kärsämäki	2 820	3	118	12,59	1	141
Nivala	11 058	12	123	13,39	1	502
Pyhäjärvi	5 890	6	91	9,30	1	240
Pyhäntä	1 588	1	233	14,67		
Reisjärvi	2 998	4	90	11,94	1	131
Siikalatva	6 069	7	95	10,92	1	269
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä selvästi tiheämmät. Alueen kunnista vain yhden peruskoulun Pyhännän peruskouluverkko on oppilasmäärään suhteutettuna keskimääräistä harvempi. Sen sijaan suuralue ja sen kunnat Pyhäjärveä lukuun ottamatta ovat melko selvästi keskimääräistä lapsirikkaampia.

Taulukko 129. Haapasiian suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Haapasiika	5 482	5 444	-0,69	2 077	1 771	-14,73
Haapajärvi	979	951	-2,86	361	291	-19,39
Haapavesi	952	979	2,84	363	330	-9,09
Kärsämäki	308	281	-8,77	136	92	-32,35
Nivala	1 488	1 576	5,91	496	509	2,62
Pyhäjärvi	522	543	4,02	241	184	-23,65
Pyhäntä	217	176	-18,89	83	55	-33,73
Reisjärvi	362	314	-13,26	127	99	-22,05
Siikalatva	654	624	-4,59	270	211	-21,85

Peruskouluikäisten määrä suuralueella säilyy käytännössä samalla tasolla, mutta lukioikäisten määrä vähentyy melko voimakkaasti. Ainoastaan Nivalassa sekä peruskouluikäisten että lukioikäisten määrät kasvavat. Haapavedellä ja Pyhäjärvellä myös peruskouluikäisten määrät kasvavat muista alueen kunnista poiketen.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

20.2 Kuusamo

Tarkastelussa Kuusamon suuralueen muodostavat Kuusamon kaupunki sekä Posion ja Taivalkosken kunnat. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 385 henkilöllä eli 1,54 prosenttia.

Taulukko 120. Kuusamon suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	24 611	20	135	11,00	3	371
Kuusamo	16 374	13	141	11,16	1	751
Posio	3 817	3	117	9,20	1	137
Taivalkoski	4 420	4	132	11,95	1	224
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheimmät. Kuusamon kaupungin lukioverkko on kuitenkin valtakunnallista keskiarvoa harvempi. Suuralue on keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 121. Kuusamon suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	2 538	2 217	-12,65	1 078	763	-29,22
Kuusamo	1 727	1 568	-9,21	720	542	-24,72
Posio	334	260	-22,16	147	88	-40,14
Taivalkoski	477	389	-18,45	211	133	-36,97

Peruskoulu- ja lukioikäisten määrät vähentyvät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa. Lukioikäisten määrä vähenee selvästi peruskouluikäisten määrää voimakkaammin.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

20.3 Oulu

Tarkastelussa Oulun suuralueen muodostavat Hailuodon, Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Tyrnävän ja Utajärven kunnat sekä Oulun ja Pudasjärven kaupungit. Entiset Haukiputaan, Kiimingin, Oulunsalon ja Yli-Iin kunnat sekä Oulun kaupunki ovat muodostaneet 1.1.2013 alkaen uuden Oulun kaupungin.⁴³ Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 4 923 henkilöllä eli 1,98 prosenttia.

Taulukko 122. Oulun suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuotiaita/lukio
Suuralue	253 013	96	294	11,17	17	595
Hailuoto	1 001	1	83	8,29		
Ii	9 497	10	123	12,97	1	394
Kempele	16 180	6	379	14,06	1	713
Liminka	9 159	2	816	17,83	1	402
Lumijoki	2 037	1	288	14,14		
Muhos	8 908	8	162	14,58	1	397
Oulu	188 118	54	353	10,13	11	659
Pudasjärvi	8 701	8	125	11,48	1	414
Tyrnävä	6 455	5	215	16,64		
Utajärvi	2 957	1	338	11,43	1	139
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

⁴³ Lähde: www.oulu.fi

Suuralueen peruskouluverkko on keskimääräistä harvempi. Valtakunnallista keskiarvoa harvemmat peruskouluverkot alueen kunnista ovat Kempeleessä, Limingassa, Lumijoella, Oulun kaupungissa ja Utajärvellä. Suuralue ja sen kunnat Hailuotoa lukuun ottamatta ovat keskimääräistä lapsirikkaampia. Liminka ja Tyrnävä ovat jopa maamme suhteellisesti lapsirikkaimpia kuntia.

Suuralueen lukioverkon tiheys on lähellä valtakunnallista keskiarvoa. Lukioikäisiä yhtä lukiota kohti on jopa keskimääräistä enemmän. Oulun kaupungissa ja Kempeleessä lukioverkot ovat keskimääräistä harvempia.

Taulukko 123. Oulun suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Suuralue	29 537	35 997	21,87	9 993	11 312	13,20
Hailuoto	91	108	18,68	27	42	55,56
Ii	1 268	1 710	34,86	398	493	23,87
Kempele	2 393	2 871	19,97	716	845	18,02
Liminka	1 803	2 825	56,68	421	725	72,21
Lumijoki	325	395	21,54	100	118	18,00
Muhos	1 356	1 764	30,09	395	520	31,65
Oulu	19 925	23 711	19,00	7 123	7 789	9,35
Pudasjärvi	933	794	-14,90	375	260	-30,67
Tyrnävä	1 125	1 575	40,00	302	434	43,71
Utajärvi	318	244	-23,27	136	86	-36,76

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella ja lähes sen kunnissa kasvavat. Oulusta katsoen syrjäisemmissä kunnissa eli Pudasjärvellä ja Utajärvellä kuitenkin sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät vähenevät voimakkaasti.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Kehittyvä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

20.4 Pyhäkala

Tarkastelussa Pyhäkalan suuralueen muodostavat Alavieskan, Merijärven, Sievin kunnat sekä Kalajoen, Oulaisten ja Ylivieskan kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 224 henkilöllä eli 0,51 prosenttia.

Taulukko 126. Pyhäkalan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Pyhäkala	44 041	36	153	12,52	4	484
Alavieska	2 753	1	371	13,48		
Kalajoki	12 621	10	143	11,31	1	511
Merijärvi	1 199	1	181	15,10		
Oulainen	7 918	6	163	12,38	1	362
Sievi	5 286	8	108	16,31	1	282
Ylivieska	14 264	10	169	11,86	1	579
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko ovat keskimääräistä tiheimmät. Alueen kunnista vain yhden peruskoulun Alavieskassa on keskimääräistä harvempi peruskouluverkko. Lisäksi Kalajoen ja Ylivieskan lukioverkot ovat tiheydeltään lähellä valtakunnallista keskitasoa. Suuralue ja sen kunnat ovat keskimääräistä selvästi lapsirikkaampia.

Taulukko 127. Pyhäkalan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Pyhäkala	5 362	6 023	12,33	1 937	1 933	-0,21
Alavieska	338	311	-7,99	147	108	-26,53
Kalajoki	1 421	1 660	16,82	512	524	2,34
Merijärvi	161	143	-11,18	56	43	-23,21
Oulainen	946	955	0,95	374	344	-8,02
Sievi	838	839	0,12	278	257	-7,55
Ylivieska	1 658	2 115	27,56	570	657	15,26

Peruskouluikäisten määrä suuralueella kasvaa, mutta kunnittain esiintyy vaihtelua. Lukioikäisten määrä suuralueella pienenee hieman, mutta samaan aikaan kasvaa Kalajoen ja Ylivieskan kaupungeissa.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

20.5 Raahе

Tarkastelussa Raahen suuralueen muodostavat Pyhäjoen ja Siikajoen kunnat sekä Raahen kaupunki. Vihannin kunta yhdistyi Raahen kaupunkiin vuoden 2013 alusta lukien⁴⁴. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 191 henkilöllä eli 0,55 prosenttia.

Taulukko 124. Raahen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	34 651	26	159	11,90	4	359
Pyhäjoki	3 361	4	96	11,40	1	138
Raahе	25 652	16	185	11,53	2	514
Siikajoki	5 638	6	131	13,91	1	269
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät. Raahen kaupungin peruskouluverkko ja etenkin lukioverkko ovat kuitenkin lähellä valtakunnallista keskiarvoa. Suuralue ja sen kunnat ovat keskimääräistä selvästi lapsirikkaampia.

Taulukko 125. Raahen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	4 067	4 358	7,16	1 421	1 455	2,39
Pyhäjoki	354	357	0,85	144	116	-19,44
Raahе	2 945	3 145	6,79	1 005	1 075	6,97
Siikajoki	768	856	11,46	272	264	-2,94

Suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrät kasvavat. Peruskouluikäisten määrät kasvavat alueen kaikissa kunnissa. Lukioikäisten määrän ennustetaan kasvavan vain Raahen kaupungin alueella.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

⁴⁴ Lähde: www.raahe.fi

21 Lappi

21.1 Inari-Utsjoki

Tarkastelussa Inari-Utsjoen suuralueen muodostavat Inarin ja Utsjoen kunnat. Suuralu-
etta luonnehtivat huomattavan pieni asutustiheys sekä pitkät maantieteelliset etäisyydet.
Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 63 henkilöllä eli
0,78 prosenttia.

Taulukko 130. Inari-Utsjoen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Inari-Utsjoki	8 048	8	87	8,66	2	147
Inari	6 755	5	120	8,90	1	271
Utsjoki	1 293	3	32	7,50	1	23
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen ja sen molempien kuntien peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä
tiheämpiä. Suuralue ja sen kunnat ovat keskimääräistä selvästi lapsiköyhempiä.

Taulukko 131. Inari-Utsjoen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Inari-Utsjoki	626	545	-12,94	267	175	-34,46
Inari	534	459	-14,04	235	142	-39,57
Utsjoki	92	86	-6,52	32	33	3,13

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella ja sen molemmissa kunnissa
pienenevät.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

21.2 Kemijärvi

Tarkastelussa Kemijärven suuralueen muodostavat Pelkosenniemen, Sallan ja Savukosken kunnat sekä Kemijärven kaupunki. Suuraluetta luonnehtivat huomattavan pieni asutustiheys sekä pitkät maantieteelliset etäisyydet. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 368 henkilöllä eli 2,48 prosenttia.

Taulukko 132. Kemijärven suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	14 484	11	100	7,59	3	295
Kemijärvi	8 297	4	159	7,68	1	307
Pelkosenniemi	977	1	69	7,06		
Salla	4 054	5	63	7,75	1	148
Savukoski	1 156	1	81	7,01	1	43
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämpiä. Kemijärven kaupungissa on kuitenkin valtakunnallista keskiarvoa enemmän asukkaita yhtä peruskoulua kohti. Suuralue ja sen kunnat ovat keskimääräistä selvästi lapsiköyhempiä.

Taulukko 133. Kemijärven suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	1 038	811	-21,87	476	290	-39,08
Kemijärvi	602	435	-27,74	276	160	-42,03
Pelkosenniemi	61	56	-8,20	24	22	-8,33
Salla	286	240	-16,08	141	84	-40,43
Savukoski	89	80	-10,11	35	24	-31,43

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät suuralueella vähentyvät merkittävästi. Erityisesti lukioikäisten määrä vähenee hyvin voimakkaasti.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

21.3 Länsi-Pohja

Tarkastelussa Länsi-Pohjan suuralueen muodostavat Keminmaan, Pellon, Simon, Tervolan ja Ylitornion kunnat sekä Kemin ja Tornion kaupungit. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt 349 henkilöllä eli 0,50 prosenttia.

Taulukko 140. Länsi-Pohjan suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Länsi-Pohja	68 921	41	167	9,93	6	453
Kemi	22 407	6	317	8,48	1	776
Keminmaa	8 573	5	204	11,91	1	347
Pello	3 912	3	106	8,15	1	142
Simo	3 441	3	130	11,36	1	131
Tervola	3 387	6	66	11,66	1	136
Tornio	22 548	13	183	10,55	1	992
Ylitornio	4 653	5	88	9,43	Yksityinen	
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat jonkin verran keskimääräistä tiheimmät. Alueen kuntien välillä on kuitenkin tässä suhteessa merkittäviä eroja. Kemissä on valtakunnallista keskiarvoa harvemmat peruskoulu- ja lukioverkot. Myös Tornion lukioverkko on keskimääräistä selvästi harvempi. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 141. Länsi-Pohjan suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Länsi-Pohja	6 860	7 039	2,61	2 523	2 290	-9,24
Kemi	1 816	2 044	12,56	712	688	-3,37
Keminmaa	1 003	1 022	1,89	324	305	-5,86
Pello	289	223	-22,84	128	65	-49,22
Simo	408	407	-0,25	121	121	0,00
Tervola	360	278	-22,78	133	84	-36,84
Tornio	2 573	2 762	7,35	938	928	-1,07
Ylitornio	411	303	-26,28	167	99	-40,72

Peruskouluikäisten määrä suuralueella kasvaa. Kuntien välillä on kuitenkin eroja ja suuralueen kunnista peruskouluikäisten määrä kasvaa vain Kemissä, Keminmaalla ja Torniossa. Lukioikäisten määrät suuralueella ja sen kunnissa pienenevät. Poikkeuksena tästä on Simo, jossa lukioikäisten määrässä ei ennusteen mukaan tapahdu lainkaan muutosta.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

21.4 Rovaniemi

Rovaniemen suuralueen tarkastelussa muodostavat Ranuan kunta ja Rovaniemen kaupunki. Myös tätä suuraluetta luonnehtivat huomattavan pieni asutustiheys sekä pitkät maantieteelliset etäisyydet. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 15 henkilöllä eli 0,02 prosenttia.

Taulukko 138. Rovaniemen suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Suuralue	64 889	30	209	9,64	4	679
Ranua	4 263	5	117	13,75	1	209
Rovaniemi	60 626	25	227	9,35	3	836
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä harvemmat, mutta alueen kunnat eroavat tässä suhteessa toisistaan merkittävästi. Suuralue on hieman keskimääräistä lapsirikkaampi.

Taulukko 139. Rovaniemen suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Suuralue	6 536	7 402	13,25	2 623	2 500	-4,69
Ranua	557	390	-29,98	197	136	-30,96
Rovaniemi	5 979	7 012	17,28	2 426	2 364	-2,56

Suuralueen peruskouluikäisten määrä kasvaa. Tosin Ranualla peruskouluikäisten määrä vähenee huomattavasti ja Rovaniemen kaupungissa taas lisääntyy selvästi. Lukioikäisten määrät suuralueella ja molemmissa sen kunnissa pienenevät.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Säilyttävä

Lukiokoulutus: Säilyttävä

21.5 Sodankylä

Tarkastelussa Sodankylän suuralueen muodostaa Sodankylän kunta⁴⁵. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on vähentynyt kahdella henkilöllä eli 0,02 prosenttia.

⁴⁵ VM:n työryhmäesityksessä Sodankylä oli saamelaisalueitaan lukuun ottamatta edelleen säilytetty omana kuntanaan.

Taulukko 134. Sodankylän suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Sodankylä	8 806	8	107	9,71	1	363
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Sodankylän peruskouluverkko ja lukioverkko ovat molemmat keskimääräistä tiheämpiä. Toisaalta Sodankylä on Inarin jälkeen pinta-alaltaan maamme toiseksi suurin kunta, joten etäisyydetkin kunnassa ovat huomattavan pitkiä. Kunta on kuitenkin keskimääräistä hieman lapsirikkaampi.

Taulukko 135. Sodankylän suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu- ikäisiä 2011	Peruskoulu- ikäisiä 2025	Muutos- prosentti	16–18-vuo- tiaita 2011	16–18-vuo- tiaita 2025	Muutos- prosentti
Sodankylä	752	626	-16,76	343	204	-40,52

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät alueella vähenevät selvästi. Lukioikäisten määrä vähenee huomattavan voimakkaasti.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

21.6 Tunturi-Lappi

Tarkastelussa Tunturi-Lapin suuralueen muodostavat Enontekiön, Kittilän, Kolarin ja Muonion kunnat. Suuraluetta luonnehtivat huomattavan pieni asutustiheys sekä pitkät maantieteelliset etäisyydet. Taulukon 4 mukaisessa tarkastelussa alueen väestömäärä on kasvanut 204 henkilöllä eli 1,44 prosenttia.

Taulukko 136. Tunturi-Lapin suuralueen peruskoulu- ja lukioverkko.

	Asukkaita	Kouluja	Oppilaita/ koulu	Asukkaista oppilaita (%)	Lukioita	16–18-vuo- tiaita/lukio
Tunturi-Lappi	14 364	17	75	8,86	4	128
Enontekiö	1 890	4	37	7,88	1	66
Kittilä	6 270	6	98	9,41	1	195
Kolari	3 832	5	59	7,75	1	148
Muonio	2 372	2	118	9,99	1	104
Koko Suomi	5 373 693	2 653	194	9,57	358	557

Suuralueen peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämmät, mihin vaikuttavat alueen suuri maantieteellinen koko, harva asutus ja pitkät etäisyydet. Suuralue ja sen kunnat Muoniota lukuun ottamatta ovat keskimääräistä lapsiköyhempää.

Taulukko 137. Tunturi-Lapin suuralueen peruskoulu- ja lukioikäisten määrän kehittyminen 2011–2025.

	Peruskoulu-ikäisiä 2011	Peruskoulu-ikäisiä 2025	Muutos-prosentti	16–18-vuotiaita 2011	16–18-vuotiaita 2025	Muutos-prosentti
Tunturi-Lappi	1 201	1 380	14,90	508	419	-17,52
Enontekiö	141	154	9,22	59	47	-20,34
Kittilä	572	664	16,08	205	191	-6,83
Kolari	288	370	28,47	144	120	-16,67
Muonio	200	192	-4,00	100	61	-39,00

Peruskouluikäisten määrä alueella kasvaa. Ainoastaan Muoniossa ennustetaan olevan peruskouluikäisiä hieman nykyistä vähemmän. Lukioikäisten määrät suuralueella ja sen kaikissa kunnissa pienentyvät.

Luonnehdinta:

Perusopetus: Tiivistymisherkkä

Lukiokoulutus: Tiivistymisherkkä

22 Yhteenveto

Tilannekatsauksessa tarkastellaan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaitosverkon kehitystä sekä kuntatasolla että suuralueitasolla. Suuralueita on kaikkiaan 66, ja ne perustuvat valtionvarainministeriön keväällä 2012 esittämään luonnokseen tulevaisuuden kuntarakenteesta. Tarkastelun lähtökohtana on kolme skenaarioluonteista luonnehdintaa suuralueiden tulevasta kehityssuunnasta, joita ovat kehittyvä (oppilaitosverkosto vahvistuu), säilyttävä (oppilaitosverkosto säilyy ennallaan) sekä tiivistymisherkkä (oppilaitosverkosto todennäköisesti tiivistyy tulevaisuudessa).

Analyysin perusteella voi tehdä johtopäätöksen siitä, että peruskoulu- ja lukioverkon tiivistyminen jatkunee Suomessa myös lähitulevaisuudessa. Vain viiden suuralueen peruskouluverkot luonnehdittiin tarkastelussa kehittyviksi. Kymmenen suuralueen osalta peruskouluverkot luonnehdittiin säilyttäviksi ja peräti 51 suuralueen osalta tiivistymisherkiksi.

Vastaavasti vain kolmen suuralueen lukioverkot luonnehdittiin kehittyviksi. Säilyttäviksi luonnehdittiin 17 suuralueen lukioverkot. Tiivistymisherkäksi lukioverkkojensa osalta taas luonnehdittiin 46 suuraluetta.

Suuralueiden peruskoulu- ja lukioverkkojen luonnehdinnat on koottu liitetaulukkaan 1. Liitetaulukasta voidaan huomioda, että kehittyviksi on arvioitu vain suurimpien kasvukeskuksien (Pääkaupunkiseutu, Keski-Uusimaa, Turku, Tampere ja Oulu) peruskoulu- ja/tai lukioverkkoja. Eräiden kasvukeskusten (kuten Jyväskylän) osalta koko suuralueen peruskoulu- tai lukioverkkoja ei ole voitu luonnehtia kehittyväksi, koska osa suuralueen kunnista on luonteeltaan selvästi tiivistymisherkkiä, ja monesti myös niiden ennustettu oppilas- ja opiskelijamäärien kehitys on huomattavan negatiivinen.

Suuralueiden lisäksi katsauksessa on käsitelty tuloksia myös kuntatasolla. Nykyisistä Manner-Suomen 304 kunnasta vain 60:ssä peruskouluverkko on asukasmäärään nähden keskimääräistä harvempi (yli 2 024,8 asukasta/peruskoulu). Vastaavasti hieman useamassa eli 76 kunnassa peruskouluverkko on oppilaiden määrään nähden keskimääräistä harvempi (yli 193,8 oppilasta/peruskoulu).

Vastaavasti Manner-Suomen 234 lukiollisesta kunnasta 58:n lukioverkot ovat keskimääräistä harvempia asukasmäärään nähden (enemmän kuin 15 010,3 asukasta/ kunnallinen lukio). Vastaavasti 64 nykykunnan lukioverkko on lukioikäisten määrään nähden keskimääräistä harvempi (enemmän kuin 557,0 lukioikäistä kunnallista lukiota kohti).

Väestöennusteen (Tilastokeskus 2009) mukaan sekä perusopetus- että lukioikäisten määrät vähentyvät vuotta 2025 nykytilanteeseen verrattaessa täsmälleen puolessa nykykunnista (152). Perusopetusikäisten määrän ennustetaan vähentyvän 158 kunnassa, säilyvän ennallaan kolmessa kunnassa ja kasvavan 143 kunnassa. Lukioikäisten määrä vähenee peräti 224 kunnassa, säilyy ennallaan yhdessä (Simo) ja kasvaa vain 79 kunnassa.

Sekä peruskoulu- että lukioikäisten määrät kasvavat 79 kunnassa. Perusopetusikäisten määrä kasvaa, mutta samaan aikaan lukioikäisten määrä vähenee 70 kunnassa. Perusopetusikäisten määrä vähenee, mutta samanaikaisesti lukioikäisten määrä kasvaa vain

viidessä kunnassa. Vain Simon kunnassa peruskouluikäisten määrä pienenee, mutta lukioikäisten määrä säilyy ennallaan. Vastaavasti vain Pukkilan kunnassa peruskouluikäisten määrä säilyy ennallaan, mutta lukioikäisten määrä kasvaa. Laviassa ja Närpiössä taas peruskouluikäisten määrä säilyy ennallaan, mutta lukioikäisten määrä vähentyy melko selvästi.

Yli 30 prosenttia peruskouluikäisten määrien ennustetaan vähenevän Tervossa (-31,76 %), Rautjärvellä (-31,12 %), Ilomantsissa (-30,94 %), Halsualla (-30,71 %) ja Puolangalla (-30,13 %). Rautjärveä lukuun ottamatta näille paikkakunnille yhteistä on melko syrjäinen sijainti aluekeskuksiin nähden. Eniten peruskouluikäisten määrien ennustetaan lisääntyvän Limingassa (+56,68 %), Uraisilla (+47,51 %), Lempäälässä (+45,8 %), Vesilahdella (+42,2 %) ja Tyrnävällä (+40,0 %), jotka ovat Oulun, Tampereen ja Jyväskylän voimakkaasti kasvavia kehyskuntia.

Lukioikäisten määrien ennustetaan vähenevän suhteellisesti eniten Kivijärvellä (-51,47 %), Hyrynsalmella (-50,0 %), Pellossa (-49,22 %), Puolangalla (-48,62 %) sekä Kristiinankaupungissa (-46,38 %). Yli 40 prosenttia määrä vähenee 17 kunnassa, yli 30 prosenttia 51 kunnassa ja yli 20 prosenttia 108 kunnassa. Eniten lukioikäisten määrän ennustetaan kasvavan Uuraisten kunnassa (+72,41%). Yli 40 prosentin ennustettuun kasvuun yltävät myös Liminka (+72,21%), Vesilahti (+63,31 %), Hailuoto (+56,56%), Oripää (+43,9%) ja Tyrnävä (+43,71%). Yli 30 prosentin kasvua ennustetaan edellä mainittujen lisäksi myös Toivakkaan, Lempäälään, Muhokselle ja Maskuun. Kaikkiaan yli 20 prosentin ennustettuun kasvuun yltää 18 kuntaa ja yli 10 prosentin kasvuunkin vain 36 kuntaa.

Maantieteellisesti suuralueita tarkasteltaessa on yllätyksettömästi nähtävissä, että peruskoulu- ja lukioverkot ovat keskimääräistä tiheämpiä harvaan asutuissa aluekeskuksiin nähden syrjäisemmissä kunnissa. Poikkeuksen muodostavat kuitenkin sellaiset kunnat, joissa peruskouluverkko on tiivistynyt yhdeksi (yhtenäis)kouluksi. Toisaalta jotkut näistä kunnista eivät tästä huolimattakaan yllä peruskouluverkkonsa tiheydessä valtakunnallisen keskiarvon tasolle.

Perusopetuslain mukaisesti opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaiikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kuitenkin kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. Lisäksi kuljetusta odotavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan. (Perusopetuslaki 1998.)

Käytännössä lähikoulu- ja lähilukioperiaatteet toteutuvat Suomessa edelleen hyvin. Koko maassa 7–12-vuotiaiden ikäluokasta keskimäärin 93 prosenttia asuu vuoden 2011 tietojen perusteella enintään viiden kilometrin etäisyydellä vuosiluokkien 1–6 koulusta. Vain 18 kunnassa ei ollut omaa vuosiluokkien 7–9 opetusta antavaa koulua eli yläkoulua. Lukio-koulutuksessa 80 prosentilla nuorista oli tarjolla lukiokoulutusta enintään 10 kilometrin etäisyydellä asuinpaikasta lukuun ottamatta Itä-Suomen ja Lapin alueita. (PatioWeb 2012.)

Kaikkiaan 105 kuntaa on keskimääräistä lapsiköyhempiä, eli niiden peruskoululaisten määrä on vähemmän kuin 9,57 prosenttia koko kunnan asukasmäärästä. Tässä kunta-

joukossa ovat kuitenkin mukana myös edellä mainitut yläkouluttomat kunnat. Muista kunnista suhteellisesti lapsiköyhimmät ovat keskenään hyvin erilaiset Helsinki (6,13 %) ja Puumala (6,4 %). Lapsirikkaimmat kunnat taas ovat Oulun kehyskunnat Liminka (17,83 %) ja Tyrnävä (16,64 %).

Suuralueista 25 jää lapsirikkaudessaan alle valtakunnallisen edellä mainitun keskiarvon. Suhteellisesti lapsiköyhimmät ovat niin ikään keskenään hyvin erilaiset Kemijärvi (7,59 %) ja Pääkaupunkiseutu (8,00 %). Lapsirikkaimmat suuralueet ovat Mäntsälä (13,37 %) ja Pyhäkala (12,52 %).

Perusopetus mielletään yleisesti erääksi keskeisimmistä peruspalveluista. Lukiokoulutusta pidetään niin ikään tärkeänä peruspalveluna, ja sillä on merkittävää vaikutusta paikallisidentiteetin ja kuntien yleisen vireyden kannalta. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tasa-arvoiset saatavuudet ovat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusarvoja, joista on pidettävä kiinni myös tulevaisuudessa.

23 Lähteet

Alueviesti 12.9.2012: Sastamalan lukioratkaisu vaikuttaa laajemminkin palveluverkkoon, <http://alueviesti.fi/2012/09/12/lukioratkaisu-vaikuttaa-laajemminkin-palveluverkkoon/>

Alueviesti 21.08.2012: Köyliö, Huittinen, Kokemäki ja Säkylä aloittavat keskustelut monikuntaliitosselvityksestä, <http://alueviesti.fi/2012/08/21/koylio-huittinen-kokemaki-ja-sakyla-aloittavat-keskustelut-monikuntaliitosselvityksesta/>

Halsuan kunnan www-sivut, www.halsua.fi

Honkajoen kunnan www-sivut, www.honkajoki.fi

Honkasalo, R. & Nyyssölä, K. (2012): Koulutuksen järjestäminen kohti 2020-lukua. Kuntarakenteen, oppilaitosverkoston ja ohjauksen nykytilanne ja kehitysnäkymät. Tilannekatsaus – huhtikuu 2012. Muistiot 2012:2. Opetushallitus, Helsinki.

Hämeenkosken kunnan www-sivut, www.hameenkoski.fi

Hämeenlinnan kaupungin www-sivut, www.hameenlinna.fi

Inkoon kunnan www-sivut, www.inkoo.fi

Jämijärven kunnan www-sivut, www.jamijarvi.fi

Jämsän kaupungin www-sivut, www.jamsa.fi

Järvi-Pohjanmaan kuntayhtymän www-sivut, www.jarvi-pohjanmaa.fi

Kaakon kaksikon kuntayhtymän www-sivut, www.kaakonkaksikko.fi

Kaavin kunnan www-sivut, www.kaavi.fi

Karijoen kunnan www-sivut, www.karjoki.fi

Kaskisten kaupungin www-sivut, www.kaskinen.fi

Kauhavan kaupungin www-sivut, www.kauhava.fi

Kiteen kaupungin www-sivut, www.kitee.fi

Korsnäsän kunnan www-sivut, www.korsnas.fi

Kuntaliiton asiantuntijatietopalvelu (Kunnat.net 2012), www.kunnat.net

Kustavin kunnan www-sivut, www.kustavi.fi

Kärkölän kunnan www-sivut, www.karkola.fi

Limingan kunnan www-sivut, www.liminka.fi

Luhangan kunnan www-sivut, www.luhanka.fi

Maalahden kunnan www-sivut, www.maalathi.fi

Marttilan kunnan www-sivut, www.marttila.fi

Masalan lukion www-sivut, www.masalanlukio.fi

Mikkelin kaupungin www-sivut, www.mikkeli.fi

Myrskylän kunnan www-sivut, www.myrskylä.fi

Mänttä-Vilppulan kaupungin www-sivut, www.mantta-vilppula.fi

OPH (2011): Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit 28.12.2011, Opetushallitus, <http://www.vos.uta.fi/rap/>

OPTI (2012): Opetushallituksen oppilastietojärjestelmä OPTI.

Oripään kunnan www-sivut, www.oripaa.fi

Oulun kaupungin www-sivut, www.ouka.fi

Paraisten kaupungin www-sivut, www.parainen.fi

Patio – Peruspalvelut Suomessa (PatioWeb 2012), <http://patio.suomi.fi>

Pedersören kunnan www-sivut, www.pedersore.fi

Perusopetuslaki, 21.8.1998/628

Pukkilan kunnan www-sivut, www.pukkila.fi

Pyhärannan kunnan www-sivut, www.pyharanta.fi

Päijät-Hämeen liiton www-sivut (Päijät-Hämeen liitto 2012), http://www.paijat-hame.fi/fi/tehtavat/yhteistyo_ja_edunvalvonta/paijat-hameen_kuntayhteistyo/uusikunta_selvitys_2010

Pöytyän kunnan www-sivut, www.poytya.fi

Raahen kaupungin www-sivut, www.raahe.fi

Raaseporin kaupungin www-sivut, www.raasepori.fi

Salon kaupungin www-sivut, www.salo.fi

Sastamalan verkostolukion www-sivut, www.sastamalanverkostolukio.fi

Savonlinnan kaupungin www-sivut, www.savonlinna.fi

Tilastokeskus (2009): Väestöennuste 2009–2060, <http://www.stat.fi/til/vaenn/index.html>

Tilastokeskus (2012): Oppilaitostilastot 2011, Helsinki.

Töysän kunnan www-sivut, www.toysa.fi

Uusikaarlepyyn kaupungin www-sivut, www.uusikaarlepyy.fi

Vaasan kaupungin www-sivut, www.vaasa.fi

VM (2012a). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvitys. Valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012 (alueellinen selvitys 5b/2012), Helsinki.

VM (2012b): Kuntarakenteen uudistamista ohjaavat kriteerit vahvistettiin. Valtionvarainministeriö, Tiedote 27.6.2012

VN (2012): Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle kuntauudistuksen etenemisestä 5.6.2012

Vöyrin kunnan www-sivut, www.vora.fi

24 Liitteet

Liite 1 Suuralueiden luonnehdinnat

(K = Kehittyvä, S = Säilyttävä, T = Tiivistymisherkkä)

	Peruskouluverkko			Lukioverkko		
	K	S	T	K	S	T
UUSIMAA						
Helsinki						
Hyvinkää-Riihimäki						
Mäntsälä						
Keski-Uusimaa						
Kirkkonummi						
Lohja						
Vihti-Karkkila						
Itä-Uusimaa						
Raasepori						
KYMENLAAKSO						
Kotka-Hamina						
Kouvola						
KANTA-HÄME						
Forssa						
Hämeenlinna						
PÄIJÄT-HÄME						
Heinola						
Lahti						
VARSINAIS-SUOMI						
Loimaa						
Salo						
Turku						
Turunmaa						
Uusikaupunki						
SATAKUNTA						
Huittinen						
Kankaanpää						
Pori						
Pyhäjärvi						
Rauma						
PIRKANMAA						

	Peruskouluverkko			Lukioverkko		
	K	S	T	K	S	T
Ala-Pirkanmaa						
Luoteis-Pirkanmaa						
Sastamala						
Tampere						
Ylä-Pirkanmaa						
KESKI-SUOMI						
Jyväskylä						
Jämsä						
Saarijärvi						
Äänekoski						
ETELÄ-KARJALA						
Saimaankaupunki						
ETELÄ-SAVO						
Mikkeli						
Savonlinna						
Varkaus-Pieksämäki						
ETELÄ-POHJANMAA						
Ala-Pohjanmaa						
Järviseu tu						
Kauhava						
Seinäjoki						
Suupohja						
POHJANMAA						
Pietarsaari						
Suupohjanranta						
Vaasa						
KESKI-POHJANMAA						
Kokkola						
POHJOIS-SAVO						
Kuopio						
Ylä-Savo						
POHJOIS-KARJALA						
Joensuu						
Kitee						
Nurmes-Lieksa						
KAINUU						
Kajaani						
Kuhmo						

	Peruskouluverkko			Lukioverkko		
	K	S	T	K	S	T
Suomussalmi						
POHJOIS-POHJANMAA						
Haapasiika						
Kuusamo						
Oulu						
Pyhäkala						
Raahe						
LAPPI						
Inari-Utsjoki						
Kemijärvi						
Länsi-Pohja						
Rovaniemi						
Sodankylä						
Tunturi-Lappi						
YHTEENSÄ	5	10	51	3	17	46
Prosenttiosuus	7,58	15,15	77,27	4,55	25,76	69,70

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-5388-8
ISSN 1798-890X